

በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ

አንዱዓለም ከበደ አደም *

የአማርኛ ቋንቋና ሥነጽሑፍ ትምህርት ክፍል፣ ወልድያ ዩኒቨርሲቲ፣ ወልድያ፣ ኢትዮጵያ

አህጽሮተጥናት

የጥናቱ ዋና ዓላማ በኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀምና ግንዛቤ መመርመር ነው። ጥናቱ በዓይነታዊ ዘዴ፣ የንጥል ጥናት ንድፍን ተጠቅሟል። በሳንቃ እና ሐራ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ አምስት የአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጠቅላይ ንጥናት ዘዴ ተመርጠው በጥናቱ ተተኪሪ ተደርገዋል። መምህራኑ ከሚያስተምሩባቸው 24 የአስረኛ ክፍሎች መካከል የአምስት ክፍል ምድብ ተማሪዎች በቀላል እጣ ንጥናት ዘዴ ተመርጠው፣ የጥናቱ ዋና መረጃ እያንዳንዱ መምህራን ባስተማሩባቸው አምስት ክፍሎች፣ ለዕራት ክፍለጊዜያት በድምጽ ቀረጽ (Audio recoding) ተሰብስበዋል። በተጨማሪም ለመምህራኑ ቃለመጠይቅ ተደርጓል። በጥናቱ ግኝት መሠረት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከጠየቁቸው 385 ጥያቄዎች መካከል 340ዎቹ (88.31%) የማሳያ ጥያቄዎች ሲሆኑ፣ 45ቱ (11.69%) ደግሞ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ሆኑ። በዚህም የመምህራኑ የማሳያ ጥያቄዎችን መጠቀም፣ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች መጠቀም በ76.62% ብልጫ እንዳለው አሳይቷል። ይህም በአጠቃላይ የማሳያ ጥያቄዎች፣ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን 7.56 ጊዜ ያህል እጥፍ በጥቅም ላይ ውለዋል። በመሆኑም የጥናቱ ውጤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን ይበልጥ ይጠቀማሉ ወይም ይጠይቃሉ ወደሚል መደምደሚያ አድርጓል። ከቃለመጠይቅ በተገኘው መረጃ መሠረት መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቁቸው ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ፣ የዕውቀት ክፍተት ያለበትና ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል። ስለሆነም ግንዛቤያቸው ተጨማሪ የግንዛቤ ደረጃን የሚፈልግ ነው የሚል መደምደሚያ ላይ ተደርጓል። ይህ ጥናት በእነዚህ ግኝቶችና ድምዳሜዎች ላይ በመመሥረት በክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ የተለያዩ አንድምታዎችንና ምክረሐሳቦችን አቅርቧል።

ቁልፍ ቃላት (ሐረጎች)፤ የመምህራን ጥያቄ፣ ማሳያ ጥያቄ፣ ማጣቀሻ ጥያቄ፣ ግንዛቤ

*Corresponding author: andukebe1981@gmail.com

Received: 26-07-2022, Accepted: 25-11-2022, Published: 28-6-2023

Copyright: © The publisher, 2023, Open access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format as long as you give appropriate credit to the original author(s) <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Journal-homepage: <https://abjol.org.et/index.php/ajcik>

ጥናቱ ዳራ

ትምህርት በመምህርና ተማሪዎች መካከል የሚካሄድ ርስበርስ የመተጋገዝ መስተጋብራዊ ሂደት ውጤት ነው። በቋንቋ ትምህርት ስኬታማነት ላይ የዘርፉ

ተመራማሪዎች የክፍል ውስጥ ንግግርን ለመተንተን ፍላጎት እንዲያሳዩ ከሚያደርጓቸው በርካታ ምክንያቶች መካከል ተጽዕኖ የሚያሳድረው ዋናው ጉዳይ በተለያዩ ምክንያት ተለዋዋጭ የሆነ የመማሪያ

ክፍል መስተጋብር¹ መኖሩ ነው (Ellis, 1990):: በቋንቋ መምህርና ተማሪዎች መካከል ከሚደረጉ ዋና ዋና የመስተጋብር ዓይነቶች አንዱ የሚስተናገደው በመምህራን ጥያቄዎች በኩል ሲሆን፤ ጥያቄዎችን መጠየቅ በተማሪዎች ቋንቋ መማርና ውጤታማ የቋንቋ ትምህርት ውስጥ ወሳኝ ሚና አለው (Ellis, 1994 እና Hussain, 2003):: የመምህራን ጥያቄዎች በክፍል ውስጥ አውድ የመማር ማስተማር ተግባር ማዕከላዊ ጉዳይ በመሆናቸው፤ ተማሪዎች የተማሯቸውን የይዘት ክፍሎች ምን እና እንዴት ማድረግ እንዳለባቸው አቅጣጫዎችን የሚያመለክቱ ትምህርታዊ ፍንጮች ወይም ማነቃቂያዎች ናቸው (Cotton, 1988):: በክፍል ውስጥም ተማሪዎች እንዲሳተፉ በማነቃቃትና የተማሪዎችን የቋንቋ እድገት በመገምገም ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያበረክታሉ (Chaudron, 1988; Cullen, 1998 እና Walsh, 2002)::

አሁን ዐለም ላይ በሰፊው እየተተገበረ ባለው ወቅታዊ የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ (ተግባባዊ የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ) በቋንቋ ትምህርት ክፍል ውስጥ የተማሪ ቃላዊ ተሳትፎን ወይም ተግባራትን ማሳደግ የቋንቋ ትምህርት ተቀዳሚ ዓላማ ነው (Celce-Murcia, 2007 እና Richards, 2005):: ስለሆነም የቋንቋ ብቃት ችሎታዎችን ፍሬያማ ወደ ሆነ ነገር ማዞር አስፈላጊ በመሆኑ በመማር ማስተማር ሂደቱ ተማሪዎች ሙሉ በሙሉ ከመቀበል ይልቅ ውጤታማ የሆነ ተሳትፎ ቢያደርጉ የበለጠ ጥቅም አለው:: ሆኖም፤ ተማሪዎች በንቃት ለመሳተፍ እንዲችሉ ማነቃቂያ ያስፈልጋል:: ይህ ማነቃቂያ ሊነሳ የሚችለው ደግሞ የማነቃቂያ ሐሳቦችን በመተግበር ሲሆን፤ ከተግባራቱ ውስጥ ቀዳሚ ተጠቃሾች የመምህራን ማሳያ (display) እና ማጣቀሻ (referential) ጥያቄዎች ናቸው (Nunan, 1991 እና Özcan, 2010):: ማሳያ ጥያቄዎች መምህራን መልሱን ቀድሞውኑ የሚያውቁትን ጥያቄ የተማሪዎችን ዕውቀት ለመፈተሽ ወይም ተማሪዎች መልሱን ማሳየት ወይም መናገር ይችላሉ እንደሆነ ለማወቅ የሚጠየቁ ሲሆኑ፤ ማጣቀሻ ጥያቄዎች ደግሞ ለመምህራን/አተማሪዎች የማይታወቁ መልሶችን ወይም አዲስ መረጃን የሚፈልጉና የሚያስገኙ ናቸው (Ellis, 1994 እና Thompson, 1997)::

¹ በተግባባዊ የቋንቋ ትምህርት ውስጥ የመምህርና ተማሪን ግንኙነት የሚገልጽ ቁልፍ ቃል ሲሆን፤ የመማር ማስተማር ሂደት ዋና አካል ተደርጎም ይወሰዳል (Brown, 2001)::

የበርካታ ጥናቶች ግኝቶች (ለምሳሌ፤ Thornbury, 1996 እና Yang, 2010) እንደሚያሳዩት፤ በመማሪያ ክፍል ውስጥ መምህራን የሚጠይቁት አብዛኛዎቹ ጥያቄዎች የማሳያ ጥያቄዎች ሲሆኑ፤ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ብዙም አይጠይቁም:: Cullen (1998) እንደሚያስረዱት፤ በክፍል ውስጥ የመምህራን የማሳያ ጥያቄዎች በብዛት በጥቅም ላይ ከዋሉ ምንም ዓይነት የተግባባዊ እሴት አይኖራቸውም:: በኩለተኛ ቋንቋ በማስተማር ክፍሎች ውስጥ እንደታየውም፤ በክፍል ውስጥ የማሳያ ጥያቄዎችን መጠየቅ ተማሪዎችን የተሳትፎ ዕድል ያሳጣቸዋል:: ቢሳተፉ እንኳ፤ ያለውን ወይም የሚታወቀውን መረጃ የመድገም እድላቸው ከፍተኛ ነው (Ellis, 1994):: በዚህም ምክንያት ተማሪዎች በቋንቋ አፍልቆትና መመራመር ሂደት ውስጥ የጎላ ሚና አይኖራቸውም (Thompson, 1997)::

ምንም እንኳ የማሳያ ጥያቄዎች በተማሪዎች የቋንቋ አፍልቆትና መመራመር ሂደት ውስጥ የጎላ ሚና ባይኖራቸው፤ ብዙ ጊዜ መልሳቸው የተገደበ ወይም በአንድ ቃል የሚገለጽ ቢሆኑም፤ ቋንቋን አፍልቆ ለመጠቀም በቂ ብቃት ለሌላቸው ጀማሪ ተማሪዎች እንዲሁም አቀላጥፎ ለመናገር ዝግጁ ላልሆኑ ሰዎች ጠቃሚ መሆናቸውን Dalton-Puffer (2007) ይገልጻሉ::

በአንጻሩ መምህራን በክፍል ውስጥ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አብዝተው የሚጠቀሙ ከሆነ፤ ከተማሪዎች የሚሰጡ ምላሾችን ከፍ ለማድረግና ተማሪዎች ያሏቸውን ውስጣዊ መረጃዎች ለማካፈል ወደከፍተኛ የማሰብ ደረጃ ገብተው መረጃቸውን በማሰባሰብ እንዲያቀርቡ ያስችሏቸዋል (Richards and Lockhart, 1996):: ስለሆነም፤ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ከማሳያ ጥያቄዎች በተሻለ መልኩ ተማሪዎች ትክክለኛነቱ የተረጋገጠ መልስ ከራሳቸው በማመንጨት የሚሰጡባቸውና ረዥም የንግግር ጊዜ የሚያደርጉባቸው በመሆናቸው ለክፍል ውስጥ ዲስኩር (ሰፊ ንግግር) አስፈላጊ እንደሆኑ Ellis (1994) ያስረዳሉ::

በሌላ በኩል በWalsh (2013) እንደተገለጸው፤ ኹለቱም የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች በትምህርት ወቅት ከመምህራን የትምህርት ግቦች ጋር መጣጣም አለባቸው:: በዚህም፤ በትምህርቱ ትምህርታዊ ግቦች መሠረት፤ የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠቀም ይቻላል (Lee, 2006):: ምንም እንኳ እያንዳንዱ የጥያቄ ዓይነት የተለየ ዓላማ ቢኖረውም አንዳቸውም ከሌላው አይበልጡም:: ሁሉም የጥያቄ ዓይነቶች ከመምህራኑ ትምህርታዊ ግቦች ጋር እስከተስማሙና ለበለጠ መስተጋብር እስከገለገሉ ድረስ በክፍል ውስጥ መስተጋብር ቦታ አላቸው (Qashoa, 2013 እና Wu, 1993)::

ስለሆነም፣ ማሳያ እና ማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠቀሙ ብቻ የክፍል ውስጥ መስተጋብሩን ሊያጠናክረው አይችልም፡፡

በመማሪያ ክፍል ውስጥ ጥያቄ መጠየቅ በመምህራንና ተማሪዎች መካከል የተለመደ የመስተጋብር መፍጠሪያ መንገድ ከመሆኑ ባሻገር፣ ትምህርትን ለመገምገም በጣም አጭሩ እና ቀላሉ መንገድ በመሆኑ በጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ የሚኖር ግንዛቤ² እንደአንድ ክህል የሚቆጠር ነው (Cotton, 1998)፡፡ Cotton እንደሚያስረዱት፣ መምህራን የሚጠይቋቸውን የጥያቄ ዓይነቶች፣ ዓላማና ተግባር ከመገንዘብ ባሻገር ጥያቄ የሚጠይቁበት ምክንያት ምን እንደሆነ ወይም ለምን ጥያቄዎችን እንደሚጠቀሙ ማወቅ ያስፈልጋቸዋል፡፡ ይሁን እንጂ፣ አብዛኛዎቹ መምህራን በጥያቄ ዓይነቶቹ ላይ ያላቸው ግንዛቤ የጥያቄ ዓይነቶችን፣ ዓላማና ተግባራት በጥልቀት መረዳት ላይ የተመሠረተ ነው ለማለት አያስደፍርም፡፡ በብዙ የቋንቋ መማሪያ ክፍሎች፣ በአብዛኛዎቹ የመማር ማስተማር ሁኔታዎች ውስጥ መምህራን ባላቸው ግንዛቤ በተለይም በአንድ ዋና ምክንያት ብቻ ማለትም፣ መረዳትንና ዕውቀትን ለማጣራት ጥያቄዎችን እንደሚጠይቁ Thornbury (1996) ይጠቁማሉ፡፡

በሌላ በኩል በŞimşek and Gönen (2020) የተደረገው ጥናት፣ በጥናቱ የተካተቱት መምህራን የጥያቄ ዓይነቶችን ለመፈረጅ የሚረዱትን መለያ ነጥቦች ለይተው ባያውቁም፣ እንደትምህርታዊ ዓላማቸው መሠረት በተለያዩ የጥያቄ ዓይነቶች በትምህርቱ ደረጃ የመጠቀም ግንዛቤ እንደነበራቸውና በSahin (2013) ጥናት እንደተገለጸው የጥያቄዎችን ዓላማዎች እና ተግባራት ያውቁ እንደነበር አሳይቷል፡፡

በአጠቃላይ ከላይ ከቀረቡት ምርምሮችና ገለጻዎች መረዳት የሚቻለው በተለያዩ ተላውጦዎች (ጊዜ፣ ሁኔታና ዐውድ) መምህራን በሚጠይቋቸው ጥያቄዎች አጠቃቀምና ያላቸው ግንዛቤ በወጥነት ይኼ ነው ተብሎ ለመግለጽ የሚያስችግር መሆኑን ነው፡፡ ስለሆነም እንደዚህ ለመወሰንና ለመግለጽ የሚያስችግርን ጉዳይ በተወሰነ ዐውድ (በዚህ ጥናት በአማርኛ መማሪያ ክፍል) ውስጥ በትክክል

ለመረዳት (የዕውቀት ክፍተት ለመሙላት) ወቅታዊ ጥናት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

በርካታ የዘርፉ ምሁራን (ለምሳሌ፣ Brock, 1986፣ Ellis, 1994፣ Gall, 1970 እና Wu, 1993) በክፍል ውስጥ የማሳያም ሆነ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠየቅ አስፈላጊ የማስተማር ዘዴ እንደሆነ በመስማማት፣ የመምህር ጥያቄን በማስተማር ዐውድ ውስጥ ተማሪዎችን በትምህርቱ ውስጥ የማሳተፍ ተወዳጅ፣ ተመራጭ ዘዴና የተማሪዎችን ተሳትፎ ለማጎልበት የሚያስችል መሳሪያ እንዲሁም ጠቃሚ ተግባር አድርገው ይወስዱታል፡፡ ይሁን እንጂ፣ ታላሚው ቋንቋ ከሚሰጥበት የመማሪያ ክፍል ዐውድ እንዲሁም ከሌሎች ተለዋዋጮች አንጻር መምህራን በየትኛው የክፍል ደረጃ ምን ዓይነት ጥያቄዎችን ይጠቀማሉ? መምህራን በጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ ምን ያህል ነው? የሚሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ በየጊዜው ወቅታዊ የምርምር ሥራ የሚጠይቅ መሆኑ አያጠያይቅም፡፡ በመሆኑም፣ በዚህ ጥናት የመምህራንን ጥያቄዎች አስፈላጊነት ከግምት ውስጥ በማስገባት በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ ክፍል ዐውድ ውስጥ የመምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ምርመራ ተደርጓል፡፡

የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

በማንኛውም ውጤታማ የቋንቋ መማሪያ አካባቢ ውስጥ በጣም አስፈላጊው ነገር ተማሪዎች አብዛኛውን ንግግር እንዲያደርጉ መቻላቸው ነው (Celce-Murcia et al., 1995)፡፡ ሆኖም ግን፣ በአብዛኛዎቹ የቋንቋ ክፍሎች ውስጥ ተማሪዎች ዝምታን ሲመርጡ ብዙውን ጊዜ የሚናገረው መምህሩ ነው (Mesumeci, 1996፣ Nunan, 1991 እና Walsh, 2002)፡፡ መምህሩ ከጠቅላላው የክፍል ውስጥ ንግግር ከ50 እስከ 70 በመቶውን ድርሻ ይይዛል (Chaudron, 1988፣ Cotton, 1988፣ Graesser and Person, 1994 እና Levin and Long, 1981)፡፡ በሀገራችን ኢትዮጵያ በአማርኛ የክፍል ውስጥ መስተጋብር የተደረጉ ጥናቶች (ለምሳሌ፣ መኮነን፣ 2004፣ ብርሃኑ፣ 1987፣ አንዱዓለም፣ 2007) ግኝት የሚያሳየውም ይኼኑ በክፍል ውስጥ የንግግር ጊዜ መምህራን የበለጠውን ጊዜ እንደሚጠቀሙ፣ የመምህራን የበላይነት እንዳለና ተማሪዎች በአነስተኛ ተሳትፎና ዝምታ ውስጥ እንደሚያሳልፉ ነው፡፡ ይሁን እንጂ፣ ተማሪዎች ፈቃደኛ ሆነው በትምህርቱ ውስጥ በንቃት የሚሳተፉበትን ተስማሚ የመማሪያ ክፍል ማነቃቂያ በመፍጠር ረገድ መምህሩ ወሳኝ ሚና ይጫወታል (Arifin, 2012፣ Cullen, 1998 እና Nunan, 1991)፡፡ ቀደም ብሎ በጥናቱ ዳራ እንደተጠቀሰው በመማሪያ ክፍል ውስጥ ማነቃቂያ ሊፈጠር ከሚችልባቸው መንገዶች መካከል አንዱ የሐሳብ

² በዚህ ጥናት፣ መምህራን የማሳያና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን በተገቢው የክፍል ደረጃ፣ የትምህርት ደዘት፣ ጊዜ፣ ቦታና ሁኔታ ለመጠቀም የጥያቄዎቹን ዓይነት፣ ዓላማ፣ አስፈላጊነትና ተግባር በዝርዝር ለይቶ ማወቅን የሚመለከት ነው፡፡

ቀስቃሽ ጥያቄዎችን መጠቀም ነው። ስለሆነም በተለያዩ የቋንቋ ክፍል ውስጥ ጥናቶች (በሀገራችን አማርኛ ክፍልን ጨምሮ) አንደታየው ተማሪዎች በአነስተኛ ተሳትፎና ዝምታ ውስጥ እንዲያሳልፉ የሚያደርጋቸው አንዱ ጉዳይ በክፍል ውስጥ የመምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ነው ተብሎ ይገመታል። ይህም በአማርኛ መምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ጥናት ለማድረግ የሚያነሳ ምክንያት ነው።

በአማርኛ የክፍል ውስጥ መስተጋብር ከተደረጉ ጥናቶች መካከል በተለየ ሁኔታ የአንዱዓለም (2007) ጥናት በክፍል ውስጥ መስተጋብር ዲስኩር ትንተናው መምህራን ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን እንደሚጠቀሙ ጠቁሟል። ይሁን እንጂ፣ ጥናቱ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ በዝርዝር አላሳየም። ከዚህ አንፃር በአማርኛ መምህራን ማሳያ እና ማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ የተደረገ ዝርዝር ጥናት ባለመኖሩ ከፍተኛ የዕውቀት ክፍተት ይታያል። ይህም በአማርኛ ክፍል ውስጥ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ዝርዝር ጥናት ማድረግ የሚታየውን የዕውቀት ክፍተት ለመሙላት ያስችላል። ስለሆነም በአማርኛ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ እስካሁን የተደረገ ዝርዝር ጥናት አለመገኘት ለዚህ ጥናት መካሄድ ዋና አነሳሽ ምክንያት ነው።

በተለያዩ ድርሳናት እንደታየው የመምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ የተካሄዱ አብዛኛዎቹ ጥናቶች³ (ለምሳሌ፣ Allwright and Bailey, 1991፣ Arifin, 2012፣ Brock, 1986፣ David, 2007፣ Long and Sato, 1983፣ Lynch, 1991፣ Özcan, 2010፣ Shomoossi, 2004፣ Şimşek and Gönen, 2020፣ Vebriyanto, 2015፣ White and Lightbown, 1984፣ Yang, 2010 እና Zohrabi et al., 2014) እንግሊዝኛን እንደሹለተኛ/ ውጪ

³ በርግጥ በቋንቋ ትምህርት የጥናት መስክ አብዛኛዎቹ ጥናቶች እንግሊዝኛን በሁለተኛ ወይም በውጪ ቋንቋነት በማስተማርና በመማር ላይ በሚደረጉ ሥራዎች ቀንበር ሥር የወደቀ ነው ማለት ይቻላል። ይህም እውነታ የአፍመፍቻ ቋንቋን ማስተማርም ሆነ መማር እንደሌለ ሁሉ እስከማሰብ የሚያደርስ ይመስላል። ይሁን እንጂ፣ በሁለተኛ ወይም ውጪ ቋንቋ መማርም ሆነ ማስተማር ጉዳይ ላይ የሚነሱ ምርምራዊ ጉዳዮች በተለያዩ ደረጃና ዐውድ በአፍመፍቻ ቋንቋ ትምህርት ላይም ሊመረመሩ የሚችሉ ጉዳዮች መሆናቸውን መረዳት ያስፈልጋል።

ቋንቋ በሚያስተምሩ መምህራንና በምዕራቡ ዓለም በሚገኙ የቋንቋ መማሪያ ክፍሎች ውስጥ የተደረጉና ናቸው። ይህ ደግሞ እንደኢትዮጵያ ባሉ የባህል እሴቶች የተለዩና አስቸጋሪ የማስተማሪያ አውድ (ለምሳሌ፣ በአንድ ክፍል ብዙ የተማሪ ቁጥር/ትልቅ የክፍል መጠን፣ በቀን እና በሳምንት ለትምህርት የሚመደብ ክፍለጊዜ መጠን፣ ለሀገርበቀል ቋንቋ ትምህርት ያለ አመለካከት ወዘተ.) ባሉ የቋንቋ ክፍሎች ውስጥ የሚገኘው ውጤት በአንፃራዊነት ልዩነት ይኖረዋል ተብሎ ይገመታል። ሌላው የጥናቶቹ ትኩረት እንግሊዝኛን እንደሹለተኛ/ውጪ ቋንቋ በሚያስተምሩ መምህራንና በሚማሩ ተማሪዎች መካከል በሚኖረው መስተጋብር፣ የመምህራን ጥያቄዎች ላይ መሆኑ የአፍመፍቻ ቋንቋ መምህራንና ተማሪዎችን መሠረት ያደረገ የክፍል ውስጥ መስተጋብር ላይ የመምህራንን ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ አያሳይም። ስለሆነም በሀገራችን ዐውድ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንና ተማሪዎችን መሠረት በማድረግ በክፍል ውስጥ የአማርኛ መምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤን ለመረዳት የሚደረገው ጥረት ይህን ጥናት ለማካሄድ አነሳሽ ምክንያት ሆኗል።

ሌላው በክፍል ውስጥ የመምህራን ጥያቄ ዓይነቶች በተለይም ማሳያና ማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ጥናቶች መካሄዳቸውን የሚያሳይ የተመራማሪዎች ሥራ (ለምሳሌ፣ Allwright and Bailey, 1991፣ Arends, 1994፣ Brock, 1986፣ Cundale, 2001፣ David, 2007፣ Long and Sato, 1983፣ Lynch, 1991፣ Özcan, 2010፣ Shomoossi, 2004 እና White and Lightbown, 1984) በሰፊው ቢኖርም በመምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ልዩነት (መምህራን ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ ማሳያ ጥያቄዎችን በብዛት በጥቅም ላይ ያውላሉ የሚሉና በተቃራኒው መምህራን ከማሳያ ጥያቄዎች ይልቅ ማጣቀሻ ጥያቄዎችን በብዛት በጥቅም ላይ ያውላሉ የሚሉ፣ እንዲሁም በጥያቄዎቹ ላይ የመምህራን ግንዛቤ እንደመምህራኑ የተለያየ እንደሆነ የሚገልጽ) ስለሚያሳዩ፣ ወጥ የሆነ ድምዳሜ ላይ የደረሱ አይመስሉም። እነዚህ ተመራማሪዎች ተመሳሳይ ድምዳሜ ላይ ላለመድረሳቸው ምክንያቶቹ ደግሞ ጥናቱ የሚጠናባቸው የመማሪያ ክፍል ዐውዶች፣ የተማሪዎች የትምህርት ደረጃ፣ የቀደመ ዕውቀት፣ የመምህራን አጠያየቅ ፍላጎትና ባህርይ፣ የመምህራን የግንዛቤ ደረጃ፣ የትምህርቱ ይዘት፣ ለትምህርቱ የሚመደብ ጊዜ፣ የትምህርቱ ዓላማና የክፍል ውስጥ ተግባራት ወዘተ. ሊሆኑ እንደሚችሉ ከተካሄዱ ጥናቶች ውጤት መረዳት ተችሏል። ስለሆነም የእነዚህ ጥናት ውጤቶች ትምህርቱ በሚሰጥበት ቋንቋ ክፍል ዐውድ መሠረት የተገኙ በመሆናቸውና ወጥነት ያለው ውጤት የታየባቸው አለመሆኑ

ለማንኛውም ቋንቋም ሆነ የትምህርት ደረጃ አካላይ በመሆን ውጤታማ ተደርገው ሊወሰዱ አይችሉም። ስለሆነም የመምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀም በብዙ ተለዋዋጭና ተጽዕኖ አድራሽ ጉዳዮች (የክፍል ሁኔታ፣ ዐውድ፣ ለትምህርቱ የሚመደብ ክፍለጊዜ፣ የትምህርቱ ይዘትና ዓላማ፣ የተማሪዎች ዳራና የትምህርት ደረጃ፣ የመምህር ተማሪ ጥምርታ፣ ሥርዓተ-ትምህርት፣ ቋንቋውን የማስተማር ዓላማ ወዘተ.) የተከበበ በመሆኑ የመመርመር ሥራው ተለዋዋጭና ተጽዕኖ አድራሽ ጉዳዮችን ከግምት ውስጥ በማስገባት ሊከናወን ይገባል። በእነዚህና ሌሎች ተዛማጅ አነሳሽ ምክንያቶች በአማርኛ ክፍል ውስጥ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤን ለመመርመር የሚከተሉት የምርምሩ ጥያቄዎች ተነድፈዋል።

1. በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም ምን ይመስላል?
2. የአማርኛ መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቁት የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ ምን ይመስላል?

የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ መምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀምና ግንዛቤ መመርመር ነው። የሚከተሉትም ዝርዝር ዓላማዎች አሉት።

1. በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምን መግለጽ፤

2. የአማርኛ መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቁት የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸውን ግንዛቤ መግለጽ፤

ክለሳ ድርሳናት

ጥያቄ መጠየቅ

ጥያቄ መጠየቅ በትምህርት ሂደት ውስጥ ቁልፍ አካል በመሆኑ በመምህራን ዘንድ በጣም በተደጋጋሚ ጥቅም ላይ የዋለ ጠንክር ያለ የማስተማሪያ መሳሪያ እንደሆነ Almeida (2012) ይገልጻሉ። በመማሪያ ክፍል ውስጥ መጠየቅ ዋነኛው የመማሪያ ዘዴ ሆኖ የቆየውና ጥቅም ላይ የዋለው በክፍል ውስጥ ማሰብን የሚያነቃቃ በመሆኑ ነው (Filippone, 1998)። በጥያቄ መጠየቅ የምርምር ግኝቶች ላይ የተደረጉ ግምገማዎች የሚያሳዩትም በክፍል ውስጥ

ጥያቄ መጠየቅ የተማሪዎችን መስተጋብር፣ አስተሳሰብና መማር ለማነቃቃት፣ በይዘቱ ላይ እንዲያስቡና እንዲያተኩሩ ለማበረታታት፣ ግንዛቤን እንዲፈትሹ፣ እንዲያቀርቡና በይዘቱ ላይ ግልጽ እንዲሆኑ የማድረግ ውጤታማ ችሎታ መሆኑን ነው (Richards and Lockhart, 1996 እና Wood and Anderson, 2001)። ይሁን እንጂ፣ ጥያቄዎችን መጠየቅ ለመማር ማስተማር ሂደት ወሳኝ ጠቀሜታ ያለው ቢሆንም፣ በበርካታ ምሁራን ሐሳብ እንደተደገፈው በክፍል ውስጥ የማሰብ ደረጃዎችን የሚያሻሽሉ የክፍተኛ ደረጃ ጥያቄዎችን መጠየቅ የመምህራን የተለመደ ባሕርይ አይደለም (Gall, 1984፣ Mesumeci, 1996፣ Wood and Anderson, 2001 እና Brown and Wragg, 2003)። ብዙዎቹ የመምህራን ጥያቄዎች የመማሪያ መጽሐፍ መረጃን በማስታወስ ላይ ያተኮሩ ሲሆኑ፣ ጥቂት ጥያቄዎች ተማሪዎች ከማስታወስ ደረጃ በላይ እንዲያስቡ ሲጠይቁ አንዳንድ ጥያቄዎች ደግሞ የመማሪያ ክፍል ጉዳዮችን አሰራር ለማብራራት የሚቀየሩ ናቸው (Arslan, 2006)። በተጨማሪም Wilen (1991) እንደገለጹት መምህራን በክፍል ውስጥ አብዛኛውን ጊዜያቸውን የሚያጠፉት በቃል ሊታወሱ በሚችሉና እውነተኛ መረጃዎች ላይ በሚያተኩሩ ዝቅተኛ የዕውቀት ማሳያ ጥያቄዎችን በመጠየቅ ነው። ነገር ግን መምህራን የተማሪዎቻቸውን የኒሳዊ አስተሳሰብ ችሎታ የሚያበረታቱ የማጣቀሻ ጥያቄዎች መጠየቅ ይጠበቅባቸዋል (Kilbey et al., 2015)። ይህም ተማሪዎች ተፈላጊውን ዕውቀት ወይም ዳራዊ ዕውቀትን ለማስታወስ እንዲችሉ ከማድረግ ባሻገር የኒሳዊ አስተሳሰብ ችሎታን እንዲያዳብሩ ያስችላቸዋል (Flick, 2000)።

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር የሥርዓተ-ትምህርት ማህበራዊ ለኢትዮጵያ ትምህርት (ከክ.ጁ-12ኛ ክፍል) ተማሪዎችን ለማነቃቃት ከሌሎች ሀገሮች የተወሰዱ ተሞክሮዎችን መነሻ በማድረግ ንቁ የመማር ማስተማር ስልቶች አንዳንድ ምሳሌዎች ብሎ በአባሪ ካሰፈራቸው ስልቶች መካከል «ጥያቄ መጠየቅ/questioning» ተካቶ ይገኛል (FDRE-MoE, 2009:41)። ይህም ሥርዓተ-ትምህርቱ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜም ተማሪዎችን ለማነቃቃት ጥያቄ መጠየቅ አንዱ ስልት ሊሆን እንደሚችል የሚያመለክት ነው። Lustick (2010) እንደሚያስረዱትም መምህራን የጥያቄዎችን ዓይነት፣ ዓላማና ሚና ለመገንዘብ እንዲችሉ የመምህራን ጥያቄዎችን ሚና የሚፈትሹ የጥያቄ ሥርዓተ-ትምህርቶች መኖር ያስፈልጋል።

የመምህራን ጥያቄ ዓይነቶች

ለመምህራን ጥያቄ ዓይነቶች እስካሁን ጥቅም ላይ የዋለ አንድ ወጥ የሆነ ምደባ አለመኖሩን የተለያዩ ድርሳናት ያሳዩ ሊሆን፣ አብዛኛዎቹ ምደባዎች ርስበርስ ተደራራቢነት የሚታይባቸው ናቸው (Ölmezer-Öztürk, 2016)። የተለያዩ ምሁራን በጥያቄዎች ላይ ባደረጓቸው ተጨባጭ ጥናቶች መሠረት የተለያዩ የጥያቄ ምድቦችን ከተለያዩ መስፈርቶች አኳያ ማቅረብ ችለዋል። በዚህም፣ ጥያቄዎችን በግንዛቤ ጎራ መሠረት (Bloom, 1956)፣ ጥያቄዎች ካላቸው ዓላማና ከሚሰጡት ጥቅም አኳያ (Brock, 1986፣ Long and Sato, 1983፣ Lynch, 1991 እና Thornbury, 1996)፣ በዓላማ (Richards and Lockhart, 1996)፣ በቅርጽ (Biber et al., 1999 እና Celce Murcia and Larsen-Freeman, 1999)፣ በቅርፅ፣ ዓላማ እና ይዘት (Thompson, 1997) መደበዋቸዋል።

የእነዚህ ሁሉ ምሁራን ምድብ ጥያቄዎች በበይነተገናኝ የመማሪያ ክፍል ውስጥ ቦታ ቢኖራቸውም፣ ከKearsley (1976) በክፍል ውስጥ የንግግር ልውውጥ መረጃን መሠረት በማድረግ ከተዘረዘሩ ምድቦች መነሻነት የተገኙትና ይዘት ላይ ያተኮሩት፣ የLong and Sato (1983) የማሳያ ጥያቄዎች (Display Questions) እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች (Referential questions) ምድብ በብዙ ምሁራን ዘንድ ትኩረት ስቧል (Chaudron 1993፣ Cundale, 2001 እና Nunan, 1991)። እነዚህ ጥያቄዎች ከጥያቄዎች ዓላማ አንጻር በThompson (1997) የጥያቄ ምድቦች ውስጥም ተካተው ይገኛሉ። Şimşek and Gönen (2020) በመማሪያ ክፍል ውስጥ መምህራን የጠየቁቸውን የጥያቄ ዓይነቶች በተመለከተ ምርምር አድርገው፣ ሁለቱ (የማጣቀሻ እና የማሳያ ጥያቄዎች) በጣም የተለመዱ የጥያቄ ዓይነቶች መሆናቸውን ገልጸዋል። በብዙ የክፍል ውስጥ ጥናቶችም ከይዘት እና ዓላማ አንጻር የተለመዱ የመምህራን ጥያቄዎች በእነዚህ ምድቦች የሚካተቱ ናቸው (Ellis, 1994 እና Qashoa, 2013)።

ሀ. የማሳያ ጥያቄዎች

የማሳያ ጥያቄዎች ተማሪዎች እውቀታቸውን እንዲያሳዩ ወይም ግንዛቤያቸውን እንዲያረጋግጡ ለማጣራት ሲሉ መምህራን የሚጠይቁቸው ጥያቄዎች ናቸው (Long and Sato, 1983 እና Brock, 1986)። ማሳያ ጥያቄዎች መምህራን መልሶችን ቀድሞውኑ የሚያውቁቸው ጥያቄዎች ተብለው ሊገለጹም ይችላሉ (Thornbury, 1996)። እነዚህ የጥያቄ ዓይነቶች በአብዛኛዎቹ መምህራን ዘንድ የተወደዱ ይመስላሉ። Thompson

(1997:101) እንደሚሉትም “መምህራን ምላሹን የሚያውቁትን ጥያቄ በመጠየቅ ጊዜያቸውን ከሚያጠፉ ጥቂት የሙያ ቡድኖች ውስጥ አንዱ ናቸው።” በመማሪያ ክፍል የጥያቄና መልስ ልውውጦች ውስጥ መምህራን ከሚጠይቁቸው ጥያቄዎች መካከል አብዛኛዎቹ የማሳያ ጥያቄዎች ወይም የተማሪዎችን ትክክለኛ ግንዛቤ በትዕዛዝ እንዲያሳዩ ለማበረታታት የሚታሰቡ ጥያቄዎች ናቸው (Lynch, 1991)። በሌላ በኩል Ellis (1993) እንደገለጹት በዝግታ የሚንሸራሸር ትምህርትን ለማስቀረት፣ የተማሪዎችን ትኩረት ለማስቀጠልና የመማሪያ ክፍልን ለመቆጣጠር ብዙ መምህራን በዝቅተኛ የዕውቀት ማስታወሻ (ማሳያ) ጥያቄዎች ላይ ይተማመናሉ።

በቋንቋ ክፍል ውስጥ የመምህራን ጥያቄ ዓይነቶች ላይ የተደረጉ የምርምር ግኝቶች (ለምሳሌ፣ የAllright and Bailey, 1991፣ David, 2007 እና Shomoossi, 2004) የተማሪዎችን ተሳትፎ ከማመቻቸት አንፃር ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎች የበለጠ ጠቃሚና ውጤታማ እንደሆኑ አሳይተዋል። ይሁን እንጂ፣ የማሳያ ጥያቄዎችን መጠየቅ በተማሪዎቹ ላይ አነስተኛ የሐሳብ አፍልቆት እንዲኖር መወሰንም ሊሆን እንደሚችል Thompson (1997) ይገልጻሉ። ተማሪዎቹ በዚህ ሁኔታ አብዛኛውን ጊዜ ተቀባዮች ብቻ ስለሚሆኑ በዚህ ምክንያት ብዙውን ጊዜ ዝምተኛና የማይሳተፉ ይሆናሉ። ምክንያቱም የማሳያ ጥያቄዎች ብዙውን ጊዜ የአንድ መንገድ መረጃ ፍላጎትን (ከመምህራን ወደ ተማሪዎች) የሚያንፀባርቁ ናቸው (Mehan, 1979)። በተጨማሪም ጥያቄዎቹ በተማሪዎች መማሪያ መጽሐፎች በሚሰጡት የመረዳት ጥያቄዎች መልክ የሚቀርቡ ከመሆናቸው ባሻገር በአብዛኛው መልሳቸው በግልጽ በመጽሐፍ ውስጥ ተጽፎም ይገኛል (Thornbury, 1996)። በዚህ ምክንያት ተማሪዎች ለተጠየቀው ጥያቄ ልዩ መልስ የሆነውን ቃል፣ ሐረግ ወይም ዐረፍተነገር ከጽሑፉ ላይ ብቻ ያነባሉ። ከዚህ አኳያ ተማሪዎቹ በሐሳብ አፍልቆት ሂደት ውስጥ ምንም ሚና የላቸውም ማለት ይቻላል። ይልቁንም በጽሑፉ ውስጥ ያለውን መረጃ በመድገም ብቻ የመመለስ ተግባራቸውን ያከናውናሉ (Ellis, 1985)። በተጨማሪም Ur (1991) እንደገለጹት የማሳያ ጥያቄዎች አንድ ትክክለኛ ምላሽ ብቻ የሚፈቅዱ በመሆኑ ተማሪዎች ምንም እንኳን በክፍል ውስጥ መስተጋብር ንቁ ተሳታፊዎች ሊሆኑ ቢችሉም፣ የዚህ ዓይነቱ ተሳትፎ ተማሪዎቹ በጽሑፉ ቀደም ሲል የታወቀ መልስን ብቻ ስለሚደግሙና አነስተኛ ተግባቦትን ስለሚፈጥር በቂ አይደሉም። በሂደቱም አነስተኛ ተግባቦትን የሚጠቀምና የሐሳብ አፍልቆት ችግር የሚያስከትል ነው ማለት ይቻላል። ስለሆነም በተለይ በክፍተኛ

ደረጃ ተማሪዎች ትምህርት ክፍል ውስጥ ከማሳያ ጥያቄዎች ይልቅ ማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠቀም ለተማሪዎች ማሰብ፣ ማሳሰብ፣ መመራመርና ሐሳብን በራስ የመግለጽ አቅም ለማዳበር እንዲሁም ለሁለንተናዊ የቋንቋ መስተጋብር መጎልበት የተሻለ ሚና ይኖረዋል። ሆኖም ግን፣ በአንዳንድ ተመራማሪዎች (ለምሳሌ፣ Thompson, 1997) እንደተጠቀመው መምህራን የማሳያ ጥያቄዎችን በጭራሽ መጠየቅ የለባቸውም ማለት አይደለም። የማሳያ ጥያቄዎች የዝቅተኛ ደረጃ የቋንቋ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ መስተጋብርና ተሳትፎ የበለጠ ዕድል እንዲያገኙ የሚያስችሏቸው መሆኑን Allwright and Bailey (1991) አሳይተዋል። ስለሆነም መምህራን ወደማጣቀሻ ጥያቄዎች ከመሻገራቸው በፊት ተማሪዎች ሙሉ በሙሉ መረዳታቸውን ለማረጋገጥ የማሳያ ጥያቄዎችን በመጠየቅ ቢጀምሩ የበለጠ ውጤታማ ይሆናሉ (Thornbury, 1996)።

ለ. የማጣቀሻ ጥያቄዎች

የማጣቀሻ ጥያቄዎች መምህራን በአጠቃላይ የሌላቸውን መረጃዎችና የአስተያየቶች ገለፃን ለማመቻቸት ወይም ለማቅረብ ለተማሪዎች የሚጠየቁ ሲሆኑ፣ በብዙ የምርምር መጣጥፎች ላይ እንደተገለጸው እነዚህ ጥያቄዎች ተፈጥሯዊ የሆኑና እውነተኛ ተግባራትን ለመፍጠር የሚጠየቁ ናቸው (Long and Sato, 1983፣ Brock, 1986 እና Thornbury, 1996)። በቋንቋ ትምህርት ውስጥ የቃል ተሳትፎን ለማሳደግ አንዱ ውጤታማ ዘዴ ተማሪዎች የበለጠ ውጤታማ እንዲሆኑ የሚያስችላቸውን ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር የማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠየቅ ነው (David, 2007)። የማጣቀሻ ጥያቄዎች በተናጠል የሚታወቅ አንድ የተወሰነ መልስ የላቸውም። የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ስንጠይቅ በእውነተኛው ህይወት ውስጥ መልሱን የምናውቃቸውን ጥያቄዎች መጠየቅ አያስፈልገንም። ይልቁንም እውነተኛውን ተግባራት በክፍል ውስጥ ለመፍጠር መልሱን የምናውቃቸውን ጥያቄዎች ከመጠየቅ በመቆጠብ ማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠቀም በክፍል ውስጥ ማንኛውንም ንግግር የበለጠ ተፈጥሯዊ ያደርገዋል (Lynch, 1991)። ይኼም በክፍል ውስጥ እውነተኛ ተግባራትን ለማነሳሳትና ለማስፋፋት ያስችላል። የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ከመጠየቁ በስተጀርባ ያለው ዓላማ ተማሪዎች ነገሮችን በጥልቀትና በስፋት እንዲመለከቱ፣ አስተያየታቸውን እንዲገልጹና መረጃ እንዲለዋወጡ ማስቻል ነው (Ellis, 1994፣ Thompson, 1997፣ Thornbury, 1994 እና Richards and Lockhart, 1996)። በአጠቃላይ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ተማሪዎች የከፍተኛ ትዕዛዝ አስተሳሰብን ወይም የማመዛዘን ችሎታዎችን እንዲጠቀሙ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ተብለው ሊገለጹ

ይችላሉ። ስለሆነም ተማሪዎች እነዚህን ክህሎቶች በመጠቀም ትክክለኛውን ዕውቀት ከማስታወስ ይልቅ ዕውቀታቸውን ለመተንተንና ለመገምገም ይጠቀማሉ።

በዘርፉ ተመራማሪዎች (ለምሳሌ፣ Allright and Bailey, 1991፣ David, 2007 እና Shomoossi, 2004) እንደተጠቀመው የማጣቀሻ ጥያቄዎች የተማሪዎችን ሐሳብ ወይም አስተያየት የሚጠይቁ በመሆናቸውና በጽሑፍ ውስጥ ያልተጻፈ ወይም በምክንያታዊነት ሊደረስበት የሚችል መረጃ ስለሚፈልጉ በዝቅተኛ ደረጃ ተማሪዎች ትምህርት ውስጥ ወደሚፈለገው የተሳትፎ ደረጃ አይወስዱም። ምክንያቱም እነዚህ ተማሪዎች ሐሳባቸውንና አስተያየታቸውን የሚገልፁበት በቂ የቋንቋ አፍልቀት ካለመኖራቸውም በላይ ነገሮችን በጥልቀት የማሰብና የመግለጽ ደረጃ ላይ አልደረሱም። ስለሆነም ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች የበለጠ ተገቢ እንደሆኑ ተጠቅሟል። ሆኖም ግን ብዙ ተመራማሪዎች እንዳሳዩት በቋንቋ ትምህርቶች ክፍል ውስጥ በአብዛኛው በመምህራን የሚጠየቁት ጥያቄዎች ለተማሪዎች በቋንቋው ላይ የመሞከር ሰፊ እድል የማይሰጡና በቀላሉ በቃል ሊታወሱ የሚችሉ የማሳያ ጥያቄዎች ናቸው (David, 2007፣ Thornbury, 1996 እና Wilen, 1991)። ነገር ግን Lynch (1991) እንደገለጹት መምህራን ለብዙ ዓላማዎች ሲሉ ቀድመው መልሱን የማያውቁትን የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛት ከፍ ማድረግ አለባቸው። ከዓላማዎቹ ውስጥ አንደኛው የተማሪዎችን ተሳታፊነትን ማሳደግ ነው። በተለይ የኹለተኛና ከፍተኛ ደረጃ መምህራን የተማሪዎች ችሎታ እውነትን ከመማርና ከማስታወስ ይልቅ በኋላዊ አስተሳሰብ ማጎልበት ላይ እንዲያተኩር አፅንዖት መስጠት እንዳለባቸው ይታመናል። ይህም ለኹለተኛና ከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች የቋንቋ እድገት መሻሻል ከማሳያ ይልቅ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን በተሻለ ሁኔታ መጠቀም ተመራጭ እንደሆነ ይጠቅማል።

በአጠቃላይ በማሳያና ማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ ያለው ዕይታ ይለያይ እንጂ፣ በክፍል ውስጥ የመምህር ጥያቄዎች ውጤታማነት የሚወሰነው እንደየማስተማር ግቦች፣ የትምህርት ደረጃና ይዘቶች፣ የተማሪዎች ዳራ እና ዕውቀት ወዘተ. ባሉ በርካታ መሰል ተጽዕኖ አድራሽ ጉዳዮች ስለሆነ፣ ሁለቱም የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ጠቃሚ መሆናቸውን Qashoa (2013) እና Wu (1993) በአጽንዖት ገልጸዋል። በተጨማሪም፣ መምህራን የሚጠይቋቸውን ጥያቄዎች ለተለያዩ ዓላማዎች ለመጠቀም የሚያስችል ግንዛቤ ሊኖራቸው ይገባል (Brown and Wragg, 2003)።

ተዛማጅ ጥናቶች

በርካታ ጥናቶች በውጪ/በኩለተኛ ቋንቋ የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀም መርምረዋል። በተለይ በውጪ ቋንቋ መማሪያ ክፍል ውስጥ በማጣቀሻ እና በማሳያ ጥያቄዎች መካከል ያለውን ሚዛን የመረመሩ በርካታ ተመራማሪዎች፤ እንግሊዝኛን እንደውጪ ቋንቋ በማስተማር ዐውድ ውስጥ ያለው ሁኔታ በአብዛኛው Sinclair and Coulthard (1975) ካጠናቸው የብሪታንያ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውጤት (የማሳያ ጥያቄዎች ከማጣቀሻ ጥያቄዎች በላይ መልኩ አገልግሎት ላይ ይውላሉ) ብዙም የተለየ አይደለም የሚል ድምዳሜ ላይ ደርሰዋል። ይህን ሐሳብ በሚያጠናክር መልኩ Almeida and Neri de Souza (2010) በኩለተኛ ደረጃ መምህራን ዘንድ ቀደም ባሉ ዓመታት የነበሩ የጥያቄ ዘይቤዎች አሁንም ድረስ እንደተስፋፉና እንደቀጠሉ ናቸው በማለት ገልጸዋል።

ቀደም ባሉ ጥናቶች Long and Sato (1983)፣ White and Lightbown (1984)፣ Brock (1986) እና Pica and Long (1986) እንግሊዝኛን እንደኩለተኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ መምህራንን ጥያቄዎች ስብስብ፣ ተግባራትና ተጽዕኖ መርምረዋል። ሁሉም ጥናቶች ባስገኙት ውጤት መሠረት መምህራን ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ ብዙ የማሳያ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰዋል። የLong and Sato (1983) ጥናት በኩለተኛ ቋንቋ ማስተማሪያ ክፍል ውስጥ በመምህራን-ተማሪ መስተጋብርና ከክፍል ውጪ መደበኛ ባልሆነ ዐውድ ለውይይት የተጠየቁትን ጥያቄዎች ያወዳደረ ሲሆን፣ Lynch (1991) ግኝታቸውን አጠቃለው እንዳቀረቡት ከክፍል ውጪ መደበኛ ባልሆነ ዐውድ ውይይት ውስጥ በብዛት የበላይ የሆኑት የማጣቀሻ ጥያቄዎች (ከተጠየቁት ጥያቄዎች 76%) በመምህራን ከተጠየቁት ጥያቄዎች 14% ያህሉ ብቻ ናቸው። ይህም መምህራን 86% የማሳያ ጥያቄዎችን ተጠቅመዋል ማለት ነው። ይህ ግኝት መምህራን በክፍል ውስጥ ለማጣቀሻ ጥያቄ የሚሰጡት ትኩረት እናሳ መሆኑን የሚያሳይ እንደሆነም ተጠቁሟል። David (2007) እንግሊዝኛን እንደ ኩለተኛ ቋንቋ የመማሪያ ክፍል ውስጥ የመምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም ስርጭትና ባህርይ ላይ ባደረጉት ጥናት የመምህራን የማሳያ ጥያቄዎችን መጠቀም ከማጣቀሻ ጥያቄዎች አንጻር እጅግ የላቀ መሆኑ ተገልጿል። Shomoossi (2004) በበኩላቸው እንግሊዝኛን እንደ ውጪ ቋንቋ በሚያስተምሩ መምህራን ላይ የመምህራንን የጥያቄ ባሕርይና በክፍል መስተጋብር ላይ የሚያሳድሩትን ተደጋጋሚ ተጽዕኖ ለመመርመር ውህድ (ዐይነታዊ እና መጠናዊ) ጥናት አካሂደው፤

የማሳያ ጥያቄዎች ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ በመምህራን ብዙ ጊዜ ጥቅም ላይ ውለው እንደነበር አሳውቀዋል።

በሌሎች የቅርብ ጊዜ ጥናቶች፣ Arifin (2012) በኩለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች እንግሊዝኛን እንደውጪ ቋንቋ በሚያስተምሩ መምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ ባደረጉት ጥናት መምህራን ከጠየቁቸው ጥያቄዎች መካከል 66.7% የሚሆኑት የማሳያ፣ 33.3% የሚሆኑት ደግሞ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ሆነው እንደተገኙ የጥናቱ ውጤት አሳይቷል። በተመሳሳይ ግኝት Vebriyanto (2015) በሙያ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እንግሊዝኛን እንደውጪ ቋንቋ በማስተማሪያ ክፍል ውስጥ የእንግሊዝኛ መምህር በክፍል ውስጥ የሚጠቀሙባቸውን የጥያቄ ዓይነቶች ለመግለጽ ባካሄዱት ጥናት የማሳያ ጥያቄዎች (69%)፣ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች (31%) ይልቅ በተደጋጋሚ ጥቅም ላይ እንደዋሉ ገልጸዋል።

በተለየ የጥናት ውጤት Yang (2010) በኩለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች እንግሊዝኛን እንደኩለተኛ ቋንቋ የመማሪያ ክፍል ውስጥ የእንግሊዝኛ መምህራን ከማሳያ ጥያቄዎች በበለጠ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን እንደሚጠቀሙ አመልክተዋል። በተመሳሳይ ግኝት Cundale (2001) በአንግሎ ሜክሲኮ የባህል ተቋም (Anglo Mexican Cultural Institute) መምህራን በክፍል ውስጥ ተማሪዎቻቸውን የሚጠይቁቸውን የጥያቄ ዓይነቶች ለመለየት ከኩለት መምህራን ጋር ባካሄዱት የትብብር ጥናት መምህራን በአብዛኛው የማጣቀሻ ጥያቄዎችን እንደሚጠቀሙና ክፍት ጥያቄዎችን የመጠየቅ ፍላጎት እንዳሳዩ ተገልጿል። በሌላ በኩል Zohrabi et al.(2014) በሦስት የተለያዩ የብቃት ደረጃ ክፍሎች ውስጥ የእንግሊዝኛ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀም መርምረው በአንደኛ ደረጃ እና በመካከለኛ ደረጃዎች የማሳያ ጥያቄዎች ብዛት ከክፍተኛ ደረጃ ከፍተኛ እንደሆነ፣ በክፍተኛ ደረጃ ብቃት ባላቸው የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ ደግሞ የማሳያ ጥያቄዎች ብዛት ቀንሶ የማጣቀሻ ጥያቄዎች መጨመራቸውን ገልጸዋል። የዚህ ጥናት ውጤት የብቃት ደረጃዎች በመምህራን በሚጠየቁ የጥያቄ ዓይነቶች ላይ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ያስረዳ ነው። Şimşek and Gönen (2020) በበኩላቸው በግል የክፍተኛ ትምህርት ተቋም መሰናዶ ትምህርት ቤት የሚሰሩ ሦስት የእንግሊዝኛ እንደውጪ ቋንቋ መምህራን የክፍል ውስጥ የትምህርት አሰጣጥ ግቦችና የጥያቄ ዓይነቶች ግንዛቤን ማሳደግ ላይ ባደረጉት ጥናት ሁለቱም የመምህራን የማጣቀሻ እና የማሳያ ጥያቄዎች በክፍል ውስጥ ዐውድ የተለመዱ ቢሆኑም፣ በአብዛኛው የክፍል ውስጥ ዐውድ የማጣቀሻ

ጥያቄዎች ብዛት ከማሳያ ጥያቄዎች ብዛት በእጥፍ እንደጨመረ የሚያሳይ ውጤት አግኝተዋል። ጥናቱ የተካሄደው አነስተኛ የተማሪ ቁጥርና ክፍተኛ የመማሪያ ክፍል መስተጋብር ባለበት ዐውድ ሲሆን፤ ምንም እንኳን መምህራን የጥያቄ ዓይነቶችን ስምና ዓላማ ባያውቁም፤ ጥያቄዎቹን በክፍል ውስጥ ትምህርታዊ ግቦች ላይ በመመርኮዝ ሲጠቀሙ እንደታዩ ጥናቱ ገልጿል።

በሀገር ውስጥ አንዱዓለም (2007) በአማርኛ ክፍል ውስጥ የመምህራን ተማሪ መስተጋብር ዲስኩራዊ ትንተና ላይ ባደረጉት ጥናት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ መስተጋብሩ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን በብዛት ሲጠቀሙ እንደታዩ ተገልጿል። በጥናቱ ውጤት መምህራን በአብዛኛው የተጠቀሟቸው ጥያቄዎች በቁጥር ትንሽ ከመሆናቸው በተጨማሪ ከመማሪያ መጽሐፍ ላይ ተጽፈው የሚገኙና ቀድሞ የሚታወቅ መልስ ያላቸው የማሳያ ጥያቄዎች እንደሆኑ ተመልክቷል። የዚህ ጥናት ውጤት መምህራን ለጥያቄዎች ትንሽ ትኩረት እንደሰጡና በማሳያ ጥያቄዎች ላይ ጥገኛ እንደሆኑም ያመለክተ ነበር። ይሁን እንጂ፤ በአንዱዓለም የተደረገው ጥናት በመምህራን ማሳያ እና ማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ዝርዝር ትንተና አላቀረበም።

የአጠናን ዘዴ

የጥናቱ ዘዴና ንድፍ

ይህ ጥናት በዓይነታዊ ዘዴ የንጥል ጥናት ንድፍን ተጠቅሟል። ጥናቱ የናሙና መረጣ፤ የመረጃ ስብሰባና የመረጃ ትንተና ለማድረግ ዓይነታዊ ዘዴን አገልግሎት ላይ አውሏል። ጥናቱ መረጃዎቹን ተንትኖ ያቀረበው በገለጻ ስልት ሲሆን፤ ጥያቄዎችን ከዓይነታቸውና ከሥርጭታቸው አንጻር ለመግለጽና ለመወሰን ሲባል የመቶኛ ስሌትንም ተጠቅሟል።

የጥናቱ ተሳታፊዎች አመራረጥ

ጥናቱ የተካሄደው በአማራ ክልል፤ ሰሜን ወሎ ዞን ጉባላፍቶ ወረዳ በሚገኙ ሹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ላይ ነው። በጉባላፍቶ ወረዳ በአጠቃላይ ዐራት ሹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች (ሳንቃ፤ ሰዋሜዳ፤ ሐራ እና በቅሎ ማነቂያ) ቢኖሩም፤ ለጥናቱ መረጃ ለመስበሰብ ምቹ ከመሆናቸው አንጻር ሐራ እና ሳንቃ ትምህርት ቤቶች በአመቺ ንሞና ተመርጠዋል። የጥናቱ ተሳታፊዎች ቁጥር ከፍ ማለት ሰፊ መረጃ ያስገኛል በሚል እሳቤ በሹለቱ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ ሦስት ወንድና ሹለት ሴት በድምሩ አምስት የአስረኛ ክፍል የአማርኛ

መምህራን በጠቅላይ ንሞና ዘዴ ተወስደው በጥናቱ ተሳትፈዋል። መምህራኑ አማርኛን በማስተማር ከሰባት ዓመት በላይ የሥራ ልምድ ያላቸው ሲሆኑ፤ በትምህርት ደረጃቸውም የመጀመሪያ ዲግሪና ከዚያ በላይ አላቸው። በሹለቱ ትምህርት ቤቶች የአማርኛ መምህራን የሚያስተምሯቸው 24 የአስረኛ ክፍል ምድብ ተማሪዎች ቢኖሩም፤ ለጥናቱ የሚሰበሰበውን መረጃ በአግባቡ ለመሰብሰብና ለመተንተን ሲባል እያንዳንዱ የጥናቱ ተሳታፊ አምስት መምህራን ከሚያስተምሩባቸው የአስረኛ ክፍል ምድቦች አንድ፤ አንድ በአጠቃላይ አምስት የአስረኛ ክፍል ምድብ ተማሪዎች በቀላል እጣ ንሞና ዘዴ ተመርጠው በጥናቱ ተሳትፈዋል። በእያንዳንዱ ክፍል ውስጥ በቁጥር ከ40 እስከ 45 የሚሆኑ ተማሪዎች ሲገኙ፤ መምህራንም ሆኑ ተማሪዎች ለትምህርቱ በዋና ግብዓትነት የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍን ይጠቀማሉ።

የመረጃ መስበሰቢያ መሳሪያዎች

ሀ. የድምጽ ቀረጻ

የድምጽ ቀረጻው በጥናቱ ተሳታፊ መምህራን በክፍል ውስጥ አማርኛን በሚያስተምሩበት ጊዜ በክፍሉጊዜው በመገኘት የክፍል ውስጥ መስተጋብሩ ላይ የተከናወነ ነው። ቀረጻው በትምህርት ቤቱና በወረዳው መደበኛ የትምህርት ቁጥጥርና ድጋፍ ምልክታ (supervision) በተካሄደበት መርሐግብር ለተከታታይ ሹለት ሳምንት ያህል በአንድ መምህራን ዐራት ጊዜ በአጠቃላይ በአምስት መምህራን ሃያ ጊዜ በትምህርት ክፍል ተጠሪዎች፤ መምህራንና ሱፐርቫይዘሮች አማካኝነት ተደርጓል። በዚህም በአንድ ክፍሉጊዜ በአማካይ ለ34 ደቂቃ ያህል የክፍል ውስጥ መስተጋብሩን በመቅረጽ ድምጽ መቅዳት ተችሏል። ከድምጽ ቀረጻ የተገኘው መረጃ (የመምህራን ንግግር) ለትንተና ያመቺ ዘንድ እየደገገመ በጥንቃቄ በማዳመጥ፤ በአጥኚው፤ በአጋዥ መምህራንና ባለሙያዎች ትብብር ወደምዝግብ መረጃ (ጽሑፍ) ተቀይሯል። ቀጥሎም የእያንዳንዱ መምህራን ጥያቄዎችና የተማሪዎች መልሶች ቁጥር በማሳያ እና በማጣቀሻ ጥያቄ ዓይነቶች ሥር ልየታ ተደርጓል። የጥያቄ ምድቦችን ቁጥር ለመለየት ደግሞ በማሳያ እና በማጣቀሻ ጥያቄዎች ዐምድ በመስራት በሠንጠረዥ ማስፈር ተችሏል። ከድምጽ ቀረጻ የተገኘው መረጃ በክፍል ውስጥ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀም ለመረዳት አስችሏል።

ለ. ቃለመጠይቅ

በጥናቱ ተሳታፊ ለሆኑ አምስት የአማርኛ መምህራን ቃለመጠይቅ ተደርጓል። ቃለመጠይቅ ጥያቄዎች

በÖzcan (2010) ከተዘጋጀው መጠይቅ የተወሰዱና ከዚህ ጥናት ዓላማ ጋር በሚስማማ መልኩ ማሻሻያ ተደርጎባቸው የቀረቡ ስድስት ክፍት ጥያቄዎች ናቸው። ቃለመጠይቁ ከመደረጉ በፊት በመምህራን ዘንድ የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ጽንሰሐሳብና ምንነት በሚገባ ላይታወቅ ይችላል ተብሎ ስለታሰበ ስለጥያቄዎቹ ዓይነት ጽንሰሐሳብና ምንነት ምሳሌዎችን በመጠቀም ለመምህራኑ ለማሳወቅና ለማብራራት ተሞክሯል። በቃለመጠይቁ የመምህራንን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤን ለመረዳት የሚያስችሉ መረጃዎችን፣ አስተያየቶችንና ስሜቶችን ከተሳታፊ መምህራን ለማግኘት ተችሏል።

የመረጃ አተናተን ዘዴ

ከክፍል ውስጥ የድምጽ ቀረጻ የተሰነዱ የጽሑፍ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ የመምህራንን የክፍል ውስጥ ጥያቄዎች ለመመደብ የThompson (1997) ማሳያ ጥያቄዎች (display questions) እና ማጣቀሻ ጥያቄዎች (referential questions) አመዳደብ ጥቅም ላይ ውሏል። ከድምጽ ቀረጻ ተገኝቶ ወደምዝግብ (ጽሑፍ) የተቀየረው መረጃ በእያንዳንዱ የምርምሩ መሰረታዊ ጥያቄዎች መሠረት ገለጻንና የመቶኛ ስሌትን በመጠቀም

ተተንትኗል። ከቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች፣ ተመሳሳይ ሐሳቦችን ወደአንድ ምድብ በማደራጀት በሚፈለጉበት ቦታ እየተነሱ በገለጻ ስልት ተተንትነው ቀርበዋል።

የጥናቱ መረጃ ትንተናና የውጤት ማብራሪያ

የጥናቱ መረጃ ትንተና

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም

የድምጽ ቀረጻ ከተካሄደባቸው ክፍሎች በተገኘውና በተዘጋጀው የምዝግብ (የጽሑፍ) መረጃ መሠረት በአምስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ዐራት ክፍለጊዜያት የተጠየቁት አጠቃላይ የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛት 385 ናቸው። ቀጥሎ የቀረበው ሠንጠረዥ፣ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጠየቁቸውን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛትና መቶኛ ያሳያል።

ሠንጠረዥ፣ የአማርኛ መምህራን የጠየቁቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛትና መቶኛ

መምህራን	ክፍለ ጊዜ	የማሳያ ጥያቄዎች	የማጣቀሻ ጥያቄዎች	የጥያቄዎች ብዛት
መምህር አንድ	አንድ	18 (100%)	0	18
	ኹለት	15 (71.43%)	6 (28.57%)	21
	ሦስት	14 (100%)	0	14
	ዐራት	11 (73.33%)	4 (26.67%)	15
ድምር		58 (85.29%)	10 (14.71%)	68
መምህር ኹለት	አንድ	23 (100%)	0	23
	ኹለት	20 (80%)	5 (20%)	25
	ሦስት	19 (100%)	0	19
	ዐራት	17 (73.91%)	6 (26.09%)	23
ድምር		79 (87.78%)	11 (12.22%)	90
	አንድ	19 (79.17%)	5 (20.83%)	24

መምህር ሦስት	ኸለት	23 (100%)	0	23
	ሦስት	18 (100%)	0	18
	ዐራት	13 (81.25%)	3 (18.75%)	16
ድምር		73 (90.12%)	8 (9.88%)	81
መምህር ዐራት	አንድ	22 (100%)	0	22
	ኸለት	13 (76.47%)	4 (23.53%)	17
	ሦስት	15 (100%)	0	15
	ዐራት	11 (78.57%)	3 (21.43%)	14
ድምር		61 (89.71%)	7 (10.29%)	68
መምህር አምስት	አንድ	23 (82.14%)	5 (17.86%)	28
	ኸለት	12 (100%)	0	12
	ሦስት	18 (100%)	0	18
	ዐራት	16 (80%)	4 (20%)	20
ድምር		69 (88.46%)	9 (11.54%)	78
ጠቅላላ ድምር		340 (88.31%)	45 (11.69%)	385

ከላይ በቀረበው ሠንጠረዥ ጠቅላላ ድምር ውስጥ እንደሚታየው በመምህራኑ ከተጠየቁት 385 ጥያቄዎች ውስጥ 340ዎቹ (88.31%) የማሳያ ጥያቄዎች ሲሆኑ፤ 45ቱ (11.69%) ደግሞ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ናቸው። በሠንጠረዡ እንደቀረበው መምህራኑ በአብዛኛው የጠየቁት ጥያቄዎች የማሳያ ጥያቄ ዓይነቶች ሲሆኑ፤ አልፎ አልፎ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ጠይቀዋል። ከቃለመጠይቅ የተገኘው መረጃም ይህን የሚያረጋግጥ ነው። መምህራን በክፍል ውስጥ ከሚጠይቁት ጥያቄዎች ውስጥ አብዛኛዎቹ የማሳያ ጥያቄዎች እንደሆኑ ገልጸው፤ ይህም ተማሪዎች አንብበው የተረዱትን መልስ የሚሰጡበትን ሂደት የመከተል ውጤት መሆኑን በምክንያትነት አቅርበዋል።

በሠንጠረዡ ውስጥ ጠቅላላ ድምር ላይ የተገለጹ ቁጥሮች፤ የመምህራን የማሳያ ጥያቄዎችን መጠቀም፤ የማጣቀሻ ጥያቄዎች መጠቀም በ295

ጥያቄዎች ልዩነት (340 ሲቀነስ 45) 76.62 % ብልጫ እንዳለው ያሳያሉ። ይህም በአጠቃላይ የማሳያ ጥያቄዎች፤ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን 7.56 ጊዜ ያህል እጥፍ በጥቅም ላይ ውለዋል። በሌላ በኩል በአማካይ በአንድ ክፍለጊዜ፤ በአንድ መምህር የተጠየቁ የማሳያ ጥያቄዎች ብዛት (ጠቅላላ የማሳያ ጥያቄዎች ብዛት/340 ሲካፈል ለ20 ክፍለጊዜያት) 17 ሲሆን፤ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛት ደግሞ (ጠቅላላ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛት/45 ሲካፈል ለ20 ክፍለጊዜያት) 2.25 ሆኗል። በአጠቃላይ በአማካይ በአንድ ክፍለጊዜ፤ በአንድ መምህር የተጠየቁ ጥያቄዎች ስሌት (በጠቅላላ የተጠየቁ ጥያቄዎች ብዛት/385 ሲካፈል ለ20 ክፍለጊዜያት) መጠንም 19.25 ሆኖ ተመዝግቧል።

ለላው በክፍል ውስጥ ለተማሪዎች የሚቀርበው የትምህርት ይዘት ለማሳያም ሆነ ለማጣቀሻ ጥያቄዎች መጠየቅ ክፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለው ከዚህ ጥናት ውጤት ለመረዳት ተችሏል። በሠንጠረዥ አንድ እንደሚታየው በማጣቀሻ

ጥያቄዎች ረድፍ ስር የባዶ (0) ቁጥር በብዛት መመዝገቡ፤ የትምህርቱ ይዘት ከምንባብ ወይም አንብቦ መረዳት ውጪ ከሆነ በክፍል ውስጥ በቀላሉ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ማግኘት እንደማይቻል ማሳያ ሆኗል። በማጣቀሻ ጥያቄዎች ረድፍ ስር ባዶ (0) ቁጥር የተመዘገበባቸውን ክፍላገሎች ከ10ኛ ክፍል የተማሪዎች አማርኛ መጽሐፍ የትምህርት ይዘት ጋር ለማመሳከር ተሞክሯል። በዚህም መሠረት ሁሉም በክፍል ውስጥ በመምህራን የቀረቡት የማጣቀሻ ጥያቄዎች ከተማሪዎች መማሪያ መጽሐፍ በቀጥታ የተወሰዱና በአብዛኛውም የቅድመንባብ ጥያቄዎች ተብለው በመጽሐፉ ላይ የሰፈሩ መሆናቸውን ማረጋገጥ ተችሏል።

ምሳሌ አንድ፡

1. ሰዎች ወደተለያዩ ሱሶች የሚገቡበት ምክንያት ምን ይመስላችኋል?
2. በአካባቢያችሁ ሰዎች በብዛት የተጠመዱት በምን ዓይነት ሱስ ነው? ምክንያቱ ምን ይመስላችኋል? (10ኛ ክፍል የተማሪዎች አማርኛ መጽሐፍ፤ ገጽ፣ 120)

እነዚህ ጥያቄዎች በደምጽ ቀረጸው ከተገኘው መረጃ በማጣቀሻ ጥያቄዎች ውስጥ ተጠይቀው የተገኙ ሲሆን፤ ተማሪዎች እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ ራሳቸውን በሚገባ መጠየቅ፤ አካባቢያቸውን ወይም ማኅበራዊነታቸውን ማጤን፤ መመራመር የተለያዩ ማብራሪያዎችን ማዘጋጀት ይጠበቅባቸዋል። ለምሳሌ፡- ጥያቄ «ሀ»ን ለመመለስ ሰዎች ወደተለያዩ ሱሶች የሚገቡበት ምክንያት ከሚመስላቸውና ከተገነዘቡት ነገር በመነሳት ሐሳባቸውን መሰንዘር ይጠበቅባቸዋል። በተመሳሳይ መልኩ ለጥያቄ «ለ»ም አካባቢያቸውን መመርመርና ምክንያቶችን በተጨማሪ መግለጽ ይጠበቅባቸዋል። ይህም ተማሪዎች ሌሎች የማያውቁትን አዲስ መረጃ ለማካፈል በጥልቀት የማስብ፤ የማስላስልና ነገሮችን የማመዛዘን ተግባር እንዲያከናውኑ ያደርጋቸዋል።

በሌላኛው የጥያቄ ዓይነት (የማሳያ ጥያቄ) በመምህራን የተጠየቁ ጥያቄዎችም በአብዛኛው ከተማሪዎች መጽሐፍ ላይ የተወሰዱ ለመሆኑ በተመሳሳይ መልኩ (የ10ኛ ክፍል የተማሪዎች አማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ጋር በማመሳከር) ለማረጋገጥ ተችሏል።

ምሳሌ ኹለት፡

1. ምሳሌያዊ ንግግር ምንድን ነው? (መልሱ በግልጽ በመጽሐፉ ገጽ 98 ላይ ያለ)

2. ቃላዊ ግጥም ደራሲው/ባለቤቱ ማነው? (መልሱ በግልጽ በመጽሐፉ ገጽ 100 ላይ ያለ)
3. ክርክር ምንድን ነው? (መልሱ በግልጽ በመጽሐፉ ገጽ 111 ላይ ያለ)

በአንጻሩ እነዚህ ጥያቄዎች የማሳያ ጥያቄዎች ሲሆኑ፤ በደምጽ ቀረጸው ከተወሰዱ የመምህራን የቃል ጥያቄዎች ውስጥም የተገኙ ናቸው። እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ ተማሪዎች ያነበቡትን ማስታወስ ወይም መጽሐፋቸውን መፈተሽ ብቻ በቂ ነው። ተማሪዎች ከዚህ የዘለለ የመመራመር፤ የማገናከብም ሆነ በራስ አገላለጽ ለመግለጽ የሚደረግ ጥረት አይጠብቃቸውም። ለምሳሌ፤ ተማሪዎች ጥያቄ «ሀ»ን ለመመለስ በመጽሐፉ ገጽ፣ 98 ላይ ሂደ ማየት ወይም ማስታወስና መናገር ብቻ በቂ ነው። ሌላ የመመራመርም ሆነ የማስላስል ጥበብን አይፈልግም። ጥያቄ «ለ» እና «ሐ» ም በዚህ መንገድ የሚመለሱ ናቸው። በአጠቃላይ በደምጽ ቀረጸ በተገኘው መረጃና በተማሪዎች መማሪያ መጽሐፍ ላይ ባሉ ጥያቄዎች መካከል በተደረገው ማመሳከር መሠረት፤ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የመምህራን ጥያቄዎች ቀጥታ ከተማሪዎች መማሪያ መጽሐፍ ላይ እየተወሰዱ የሚቀርቡ መሆናቸውን ማረጋገጥ ተችሏል።

መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ

ለመምህራኑ ከተደረገው ቃለመጠይቅ በተገኘው መረጃ መሠረት መምህራኑ በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸውን ግንዛቤ መረዳት ተችሏል። በዚህም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎችን ጥያቄዎች ሲጠይቁ የሚያነግሩት ዓላማዎች አራቱን የቋንቋ ክህሎች (ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብ፣ መጻፍ) ለማዳበር እና ተማሪዎች በተማሩት ትምህርት ላይ ምን ያህል ግንዛቤ እንዳላቸው ለማወቅ እንደሆነ ከመምህራን ቃለመጠይቅ የተገኘው መረጃ ገልጿል። በሌላ በኩል የማጣቀሻም ሆኑ የማሳያ ጥያቄዎች በተመሳሳይ መልኩ ተማሪዎች እንዲሳተፉ፤ የተማሩትን እንዲያስታውሱ፤ የተለያዩ መረጃዎችን በመሰብሰብ የቃላት ክምችትና ሰፊ ያለ ዕውቀት እንዲኖራቸው እንዲሁም የቃላት አፍልቆት፤ የመናገርና የመመራመር ችሎታቸው ከፍተኛ እንዲል በማድረግ ረገድ በተማሪዎች የቋንቋ እድገት ላይ በጎ ወይም አዎንታዊ ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ ቃለመጠይቅ የተደረገላቸው መምህራን በተመሳሳይ ሁኔታ ገልጸዋል። መምህራን በሁሉም የጥያቄ ዓይነቶች ላይ ተመሳሳይ ሐሳብ ከመሰንዘራቸው በተጨማሪ ያላቸውን ግንዛቤ ሲገልጹ «ያው» የሚል መነሻ ቃል በመጠቀም በጥያቄዎቹ ተጽዕኖ

እንዲሁም ዓላማ ላይም ተመሳሳይ ግንዛቤ እንዳላቸው ገልጸዋል።

በመጨረሻም የማሳያ ጥያቄዎች ለጀማሪ ደረጃ ተማሪዎች፣ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ደግሞ ከጀማሪ ደረጃ ተማሪዎች ይልቅ ለኹለተኛ ወይም ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች ይበልጥ ተገቢ እና ጠቃሚ እንደሆኑ ቃለመጠይቅ የተደረገላቸው መምህራን ገልጸዋል። ለዚህም ሐሳባቸው የማሳያ ጥያቄዎች በቀላሉ አስታውሰው መመለስ የሚያስችል የእድሜ ደረጃ ላይ ለሚገኙ ለጀማሪ ደረጃ ተማሪዎች የሚመጥን መሆኑና፣ በኹለተኛ ወይም ከፍተኛ ደረጃ ላይ የሚገኙ ተማሪዎች ከተለያዩ አቅጣጫዎች ጠይቀው መረዳት ስለሚችሉና የእድሜ ደረጃቸው ሐሳብን ለመቀበል ስለሚያግዛቸው የማጣቀሻ ጥያቄዎች ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች የበለጠ ጠቀሜታ ስላለው ነው የሚል ምክንያት አቅርበዋል። ምናልባት መምህራን በጥያቄ ዓይነቶቹ ላይ ካላቸው ግንዛቤ በተለየ ሁኔታ፣ በማሳያ ጥያቄዎችና በማጣቀሻ ጥያቄዎች ይበልጥ ተገቢነትና ጠቃሚነት ሐሳብ ላይ ልዩነት መፍጠራቸው በቃለመጠይቁ መግቢያ ላይ ስለ ማሳያ እና ማጣቀሻ ጥያቄዎች ምንነት በምሳሌ ግንዛቤ ለመፍጠር የተደረገው ሙከራ የፈጠረው ተጽዕኖ ሳይሆን አይቀርም የሚል የተመራማሪው ግምት አለ።

በአጠቃላይ መምህራን በክፍል ውስጥ የሚጠይቋቸውን ጥያቄዎች በግልጽና በዝርዝር ለይቶ ያለማወቅ፣ ጥያቄዎች በቋንቋ ትምህርት ተመሳሳይ ዓላማ፣ ጠቀሜታና አስፈላጊነት እንዳላቸው አድርጎ የመቁጠር ግንዛቤ እንዳላቸው ለመረዳት ተችሏል። በተጨማሪም መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች በተማሪዎች የቋንቋ ዕውቀት እድገት ላይ ያላቸውን ተጽዕኖ በተመሳሳይ ሁኔታ መግለጻቸው፣ በጥያቄ ዓይነቶቹ ዓላማና ተግባር ላይ ያላቸው ግንዛቤ በጥቅል አረዳድ ወይም ገለጻ ላይ ብቻ የተመሠረተ እንዲሁም በጥያቄ ዓይነቶቹ ልዩነት ላይ የተመሠረተ ግንዛቤያቸው ያልዳበረ እንደሆነ ወይም ውሉንነት እንዳለበት ያስረዳል።

የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

በዚህ ጥናት የመጀመሪያው ጥያቄ ውጤት መሠረት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች (11.69%) ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን (88.31%) በብዛት ተጠቅመዋል። ይህ ውጤት መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ ብዙ የማሳያ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ብለው ከገለጹት የአንዱዓለም (2007)፣ Long and Sato (1983)፣ Shomoossi (2004) እና መምህራን በክፍል ውስጥ ለማጣቀሻ ጥያቄ የሚሰጡት ትኩረት

አናሳ ነው ከሚለው የLynch (1991) የጥናት ግኝት ማጠቃለያ ሐሳብ ጋር ተመሳሳይነት አለው። በሌላ በኩል በክፍል ውስጥ የማሰብ ደረጃዎችን የሚያሻሽሉ የከፍተኛ ደረጃ ጥያቄዎችን (የማጣቀሻ ጥያቄዎች) መጠየቅ በመምህራን የተለመደ ባሕርይ አይደለም የሚለውን የGall (1984)፣ Mesumeci (1996)፣ Wood and Anderson (2001) እና Wragg (2001) ሐሳብ ይጋራል። በተጨማሪም በቋንቋ ትምህርቶች በአብዛኛው በመምህራን የሚጠይቋቸው ጥያቄዎች ለተማሪዎች በቋንቋው ላይ የመሞከር እድል የማይሰጡና መልሳቸው በቀላሉ በቃል ሊታወሱ የሚችሉ የማሳያ ጥያቄዎች ናቸው የሚል ውጤት ከገለጹት የDavid (2007)፣ Thornbury (1996)፣ እና Wilen (1991) ጥናቶች ጋር ተመሳሳይነት አለው። ይህም የማሳያ ጥያቄዎች በአብዛኛዎቹ መምህራን ዘንድ የተወደዱ መሆኑን የሚያመለክት ሲሆን፣ Thompson (1997:101) “መምህራን ምላሹን የሚያውቁትን ጥያቄ (የማሳያ ጥያቄ) በመጠየቅ ጊዜያቸውን ከሚያጠፉ ጥቂት የሙያ ቡድኖች ውስጥ አንዱ ናቸው”፣ Ellis (1993) በዝግታ የሚንሸራሸር ትምህርትን ለማስቀረት፣ የተማሪዎችን ትኩረት ለማስቀጠልና የመማሪያ ክፍልን ለመቆጣጠር ብዙ መምህራን የማሳያ ጥያቄዎች ላይ ይተማመናሉ በማለት የገለጹትን ሐሳብ የሚደግፍ ሆኗል። በሌላ በኩል በኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ክፍል ዐውድ በአንዱዓለም (2007) በተደረገው የክፍል ውስጥ የመምህራን-ተማሪ መስተጋብር ጥናት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን መጠቀማቸውና ከስድስት ዓመት በኋላም በተመሳሳይ ዐውድ በዚህ ጥናት ይኼው ውጤት ተገኝቷል። ይህም ውጤት በመምህራን ጥያቄዎች ላይ በአብዛኛው በኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚደረጉ ጥናቶች፣ Sinclair and Coulthard (1975) በኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ካጠናቸው ጥናቶች ውጤት ወይም የማሳያ ጥያቄዎች ከማጣቀሻ ጥያቄዎች በላቀ መልኩ አገልግሎት ላይ ይውላሉ ከሚለው ግኝት በጣም የተለየ አይደለም የሚል ድምዳሜ ላይ መድረሱን የሚጋራ ሆኗል። በሌላ በኩል Almeida and Neri de Souza (2010) በኹለተኛ ደረጃ መምህራን ጥያቄዎች ቀደም ባሉ ዓመታት የነበሩ የጥያቄ ዘይቤዎች አሁንም ድረስ እንደተስፋፉና እንደቀጠሉ ናቸው ብለው የገለጹትን ሐሳብ ጋር የተጣጣመ ነው። በተጨማሪም የዚህ ጥናት ውጤት ለበርካታ አመታት የተደረጉ ጥናቶች እንዳሳዩት የመምህራን የጥያቄ ልምዶችና ግንዛቤ በአብዛኛዎቹ መምህራን ዘንድ ያልተለወጡ ናቸው የሚለውን የAlmeida (2012) ሐሳብ የሚጋራ ነው።

በዚህ ጥናት ውጤት እንደተገለጸው ትንሽ የማጣቀሻ ጥያቄዎችና ብዙ የማሳያ ጥያቄዎች በመምህራን አገልግሎት ላይ መዋላቸው፤ ብዙዎቹ የመምህራን ጥያቄዎች የመማሪያ መጽሐፍ መረጃን በማስታወስ ላይ ያተኮሩ የማሳያ ጥያቄዎችና ጥቂት የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ተማሪዎች ከማስታወስ ደረጃ በላይ እንዲያስቡ ለማብራራት የሚጠየቁ ናቸው ተብሎ የተገለጸውን የArslan (2006) ሐሳብ ይጋራል። በተጨማሪም በዚህ ጥናት ውጤት መሠረት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን አብዛኛዎቹ የማሳያም ሆኑ የማጣቀሻ ጥያቄዎች የተወሰዱት ከተማሪዎች መማሪያ መጽሐፍ ላይ ሆኖ መገኘቱ፤ ብዙዎቹ የመምህራን ጥያቄዎች የመማሪያ መጽሐፍ መረጃን በማስታወስ ላይ ያተኮሩ ናቸው ከሚለው የArslan (2006) ሐሳብ ጋር የተጣጣመ ነው። ይህም በጥናቱ የተሳተፉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የክፍል ውስጥ ጥያቄዎችን ከትምህርቱ ግብ አንጻር በራሳቸው ፈጥረው ወይም አዘጋጅተው ከመጠየቅ ይልቅ በተማሪዎች የመማሪያ መጽሐፍ ጥያቄዎች ላይ ጥገኛ እንደሆኑ የሚያመለክት ነው። ይህ ደግሞ የተማሪዎች መረዳትንና ዕውቀትን ለማጣራት የሚያገለግል ከመሆኑ ውጪ፤ ተማሪዎችን በተሻለ ሁኔታ ሊያሳትፍ የማይችል፤ ሁልጊዜም የታወቀ፤ የተለመደና አሰልፎ የጥያቄ አጠቃቀም ሊሆን እንደሚችል መገመት አያዳግትም። በThornbury (1996) እንደተገለጸውም ብዙ የቋንቋ መማሪያ ክፍሎች ወይም በአብዛኛዎቹ የመማር ማስተማር ሁኔታዎች ውስጥ መምህራን በተለይም በአንድ ዋና ምክንያት ማለትም የተማሪዎች መረዳትንና ዕውቀትን ለማጣራት ጥያቄዎች ይጠይቃሉ።

በተለየ መልኩ የዚህ ጥናት ውጤት፤ መምህራን አብዛኛዎቹን ማጣቀሻ ጥያቄዎች የሚጠቀሙ ሲሆን፤ ከዝግ ጥያቄዎች በላይ ክፍት የሆኑ ጥያቄዎችን የመጠየቅ ፍላጎት አሳይተዋል ተብሎ ከተገለጸው የCundale (2001) ጥናት ውጤት ጋር ተቃርኖ አሳይቷል። ይህ ጥናት በኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራንና ተማሪዎች ዘንድ መካሄዱና የCundale ጥናት በክፍተኛ የባህል ተቋም (Anglo Mexican Cultural Institute) የተደረገ መሆኑ ለውጤቱ መቃረን፤ ጥናቶቹ የተካሄዱበት ዐውድና የትምህርት ደረጃ የፈጠረው ልዩነት ምክንያት ሊሆን እንደሚችል በአጥፂው ተገምቷል። በተጨማሪም የዚህ ጥናት ውጤት፤ ከZohrabi et al., (2014) ጥናት ውጤት (በክፍተኛ ደረጃ ብቃት ባላቸው የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ የማሳያ ጥያቄዎች ብዛት ቀንሶ የማጣቀሻ ጥያቄዎች ጨምረዋል) የተለየ ነው። ይሁን እንጂ፤ የእነZohrabi ጥናት የተካሄደው በሦስት የተለያዩ የብቃት ደረጃ (አንደኛ፤ መካከለኛ እና ከፍተኛ) ባላቸው ክፍሎች ውስጥ መሆኑና ውጤቱ በክፍተኛ የብቃት ደረጃ የሚገኙ ክፍሎች ላይ የተገኘ መሆኑ

ለውጤቱ መለየት አስተዋጽኦ ይኖረዋል የሚል ሐሳብ በተመራማሪው ቀርቧል። ይህም የብቃት ደረጃዎች በመምህራን በሚጠየቁ የጥያቄ ዓይነቶች ላይ ተጽዕኖ ሊኖረው እንደሚችል ይጠቁማል። በሌላ በኩል Şimşek and Gönen (2020) «በክፍል ውስጥ ዐውድ የመምህራን የማጣቀሻ ጥያቄዎች ብዛት ከማሳያ ጥያቄዎች ብዛት በአጥፍ አድጓል» ብለው ከገለጹት የምርምር ውጤት ይህ ጥናት የተለየ ውጤት አስገኝቷል። የŞimşek and Gönen ጥናት የተካሄደው አነስተኛ የተማሪ ቁጥርና ክፍተኛ የመማሪያ ክፍል መስተጋብር ባለበት ዐውድ መሆኑ ለውጤቱ መለያየት ምክንያት ሊሆን ይችላል ተብሎ ተገምቷል።

በአጠቃላይ የዚህ ጥናት ውጤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ለማጣቀሻ ጥያቄዎች ትንሽ ትኩረት እንደሰጡና በማሳያ ጥያቄዎች ላይ ይበልጥ ጥገኛ እንደሆኑ አሳይቷል። በዚህ ረገድ የአማርኛ መምህራን በብዛት የተጠቀሟቸው የማሳያ ጥያቄዎች በዘርፉ ተመራማሪዎች (ለምሳሌ፤ Alright and Bailey, 1991፤ David, 2007 እና Shomoossi, 2004) እንደተገለጸው ተማሪዎች ሐሳብ አፍልቀው ለመናገር የማያስችሉ ከመሆናቸው ባሻገር ከተማሪዎች ነባራዊ ዕውቀት የሚመነጩ መረጃዎችን ለማስገኘትና ተግባራትን ለማዳበር እምብዛም አያስችሉም የሚል ድምዳሜ ላይ ያደርሳሉ። ይሁን እንጂ፤ የማሳያ ጥያቄዎች አስፈላጊነት ለጥያቄ የሚቀርብ አይደለም። ነገር ግን በቋንቋ ትምህርቶች ውስጥ የተማሪዎችን የንግግር ጊዜና አጠቃላይ ተሳትፎ ለማሳደግ ከሚያስችሉ ዘዴዎች መካከል አንዱ መንገድ ከማሳያ ጥያቄዎች የበለጠ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠየቅ እንደሆነ Shomoossi (2004) ገልጸዋል። ስለሆነም መምህራን ለብዙ ዓላማዎች ሲሉ መልሱን የማያውቁትን ጥያቄዎች (የማጣቀሻ ጥያቄዎች) ብዛት ከፍ ማድረግ እንዳለባቸው ይመከራል (Lynch, 1991)። ይሁን እንጂ፤ ጥያቄዎችን መጠየቅ ለመማር ማስተማር ሂደት ወሳኝ ጠቀሜታ ያለው ቢሆንም፤ በበርካታ ምሁራን (ለምሳሌ፤ Gall, 1984፤ Mesumeci, 1996፤ Wood and Anderson, 2001 እና Wragg, 2001) ሐሳብ እንደተደገፈው በክፍል ውስጥ የማሰብ ደረጃዎችን የሚያሻሽሉ የክፍተኛ ደረጃ የማጣቀሻ ጥያቄዎችን በብዛት መጠየቅ የመምህራን የተለመደ ባሕርይ አለመሆኑ በዚህ ጥናት ውጤትም ላይ ታይቷል።

በምርምሩ ኹለተኛ ጥያቄ መሠረት መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ፤ ሁለቱም የጥያቄ ዓይነቶች ለተማሪዎች ዕውቀት መዳበር ያላቸውን ሚና በጥቅል ከመገለጽ ውጪ የጥያቄ ዓይነቶችን ዓላማ፤ ጠቀሜታና አስፈላጊነት ከግምት

ውስጥ ያላስገባ በመሆኑ፤ ያልዳበረ ወይም ውሱንነት ያለበት ሆኖ ተገኝቷል። ይህ ውጤት መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ በተመሳሳይ ዓላማ ላይ የተመሰረተ ጥቅል ግንዛቤ እንደሆነ የሚያሳይ ነው። ስለሆነም የዚህ ጥናት ውጤት፤ መምህራን የጥያቄ ዓይነቶችን ዓላማ ባያውቁም፤ ጥያቄዎቹን በክፍል ውስጥ ትምህርታዊ ግቦች ላይ በመመርኮዝ ሲጠቀሙ ይታያሉ ከሚለው የŞimşek and Gönen (2020) ጥናት ውጤትን ሐሳብ በመጠኑ የሚጋራ ነው። በሌላ በኩል የዚህ ጥናት ውጤት፤ መምህራን የሚጠይቋቸውን ጥያቄዎች ለተለያዩ ዓላማዎች ለመጠቀም የሚያስችል ግንዛቤ ሊኖራቸው ይገባል የሚለው የBrown and Wragg (2003) መርህ ጋር ያልተጣጣመ ነው። ግንዛቤውንም ለማዳበር የጥያቄዎችን ሚናና ዓላማ የሚፈትሹ የጥያቄ ሥርዓተ-ትምህርቶች መኖር ጠቃሚ መሆኑ በLustick (2010) ተጠቁሟል። የጥያቄዎችን ወሳኝ ሚናዎች ወይም ዓላማዎች መምህራን በተረዱ ቁጥር የተለያዩ ጥያቄዎችን፤ ለተለያዩ ዓላማዎች መጠቀም የሚያስችል ግንዛቤን ማዳበር ይቻላል። መምህራን በሚጠይቋቸው ጥያቄዎች ላይ ሰፊና ጥልቅ ግንዛቤ ማዳበር ከቻሉ የሚጠይቋቸው ጥያቄዎች ውጤታማ በመሆን ረገድ የተሻለ ውጤት ማምጣት ይቻላል። ስለሆነም፤ በዚህ ጥናት ውጤት መሠረት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ ያላቸው ግንዛቤ፤ ከጥቅል አረዳድ በተጨማሪ ተጨማሪ ዝርዝር፤ ተናጠላዊና ጥልቅ የሆነ የግንዛቤ ደረጃን የሚፈልግ ነው ማለት ይቻላል።

መደምደሚያ

ጥናቱ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀምና ግንዛቤ ላይ ያተኮረ ሲሆን፤ መረጃዎችን ከክፍል ውስጥ በድምጽ ቀረጻ እና ለመምህራን ቃለመጠይቅ በማድረግ መሰብሰብ ተችሏል። ጥናቱ ለተመሰረተባቸው መሠረታዊ ጥያቄዎች፤ በድምጽ ቀረጻ እና ቃለመጠይቅ በተገኘው ውጤት መሠረት የሚከተሉት መደምደሚያዎች ላይ ተደርሷል። በምርምሩ ጥያቄዎች መሠረት የመጀመሪያው ጥያቄ «በክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም ምን ይመስላል?» የሚለው ሲሆን፤ መምህራን በክፍል ውስጥ በብዛት (88.31%) የማሳያ ጥያቄዎችን ሲጠቀሙ፤ አልፎ አልፎም (11.69%) የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ተጠቅመዋል። በዚህም የመምህራን የማሳያ ጥያቄዎችን መጠቀም፤ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች መጠቀም በ76.62% ብልጫ እንዳለው አሳይቷል። ይህም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን

ይበልጥ ይጠቀማሉ ወይም ይጠይቃሉ ወደሚል መደምደሚያ አድርጓል። ስለሆነም ይህ መደምደሚያ መምህራን በጥያቄ አጠቃቀማቸው ማስታወስን ብቻ ወደሚፈልጉ የማሳያ ጥያቄዎች እንደሚያደሉና የሐሳብ አፍልቆትን እንዲሁም ምክንያታዊ ማብራሪያን ለሚጠይቁ የማጣቀሻ ጥያቄዎች የሚሰጡት ትኩረት አናሳ እንደሆነ ያመለክታል።

የምርምሩ ሹለተኛው ጥያቄ «መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ ምን ይመስላል?» የሚል ነበር። መምህራን በክፍል ውስጥ በሚጠይቋቸው የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ያላቸው ግንዛቤ ጥያቄዎችን መጠየቅ ለተማሪዎች ዕውቀት መዳበር ያለውን ሚና በጥቅል ከመግለጽ ውጪ የጥያቄ ዓይነቶችን ዓላማ፤ ጠቀሜታና አስፈላጊነት ከግምት ውስጥ ያላስገባ በመሆኑ፤ ያልዳበረ ወይም የግንዛቤ ደረጃው ዝቅተኛ ወይም ውሱንነት ያለበት ሆኖ ተገኝቷል። ስለሆነም ግንዛቤያቸው ተጨማሪ የግንዛቤ ደረጃን የሚፈልግ ነው የሚል መደምደሚያ ላይ ተደርጓል።

በአጠቃላይ የአሁኑን የጥናት ውጤት መሠረት በማድረግ፤ በአማርኛ መማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች አጠቃቀም በሰፊ ልዩነት የማሳያ ጥያቄዎች ከማጣቀሻ ጥያቄዎች የበለጠ የተጠየቁበት ነው ሊባል ይችላል። ይሁን እንጂ፤ አንዱ ከሌላው የበለጠ ጥቅም አለው ብሎ ማጠቃለሉ አደገኛ ነገር ነው። ምንም እንኳን ከጥናቱ ተተኪ ተማሪዎች ደረጃ አንጻር የማጣቀሻ ጥያቄዎችን መጠቀም ተመራጭ እንደሆነ የሚያመለክቱ የተለያዩ አከራካሪ ዕይታዎች ቢኖሩም፤ ሁሉም ጥያቄዎች የትምህርትን ግብ ለማሳካትም ሆነ የተማሪዎችን ክንውን ከፍ ለማድረግ የየራሳቸው ሚና አላቸው። የጥያቄዎች የበለጠ ተመራጭ መሆንን የሚወስነው የተማሪዎች ደረጃ ብቻ ሳይሆን፤ የትምህርቱ ይዘት፤ የማስተማር ግቦችና ዓላማዎች እንዲሁም ሌሎች ተለዋዋጭ ጉዳዮች ድምር ውጤት ነው። በLee (2006)፤ Qashoa (2013) እና Wu (1993) እንደተገለጸውም እንደየማስተማር ግቦች፤ ይዘቶች፤ የተማሪዎች ዳራ እና ዕውቀት ባሉ በርካታ ምክንያቶች ሹለቱም የማሳያና የማጣቀሻ ጥያቄዎች በመማሪያ ክፍል ውስጥ ተመራጭና ጠቃሚዎች ናቸው። ስለሆነም፤ የተለያዩ ተለዋዋጭ ትምህርታዊ ጉዳዮችን ከተማሪዎች ደረጃ ጋር በማጣጣም፤ እንዲሁም የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን ዓላማና ተግባር ከግምት ውስጥ በማስገባት ጥያቄዎችን መጠቀሙ የተሻለ ነው ብሎ ማጠቃለል ይቻላል።

አንድምታና ምክረሐሳብ

የጥናቱ ግኝቶች ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚከተሉትን አንድምታዎች በመስጠት የተለያዩ ምክረሐሳቦችንም አቅርበዋል።

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ከማጣቀሻ ጥያቄዎች ይልቅ የማሳያ ጥያቄዎችን ይበልጥ መጠቀማቸው፣ ከተማሪ ቁጥር መብዛት፣ ከዕውቀትም ይሁን ከፍላጎት አንጻር አንድ ዓይነት የጥያቄ አጠቃቀም በብዛት እንደሚያዘውትሩና ጥያቄን በብዛት የተማሪዎችን ዕውቀት ለመፈተሽ እንደሚገለገሉበት ያሳያል። በተቃራኒው የሐሳብ አፍልቆትን እንዲሁም ምክንያታዊ ማብራሪያን ለሚሹ የማጣቀሻ ጥያቄዎች የሰጡት ትኩረት አናሳ መሆኑን ያስገነዝባል። ነገር ግን መምህራን በጥያቄ አጠቃቀማቸው የሚሰጡትን የትምህርት ይዘት፣ የተማሪዎች ደረጃ፣ የጥያቄዎች ዓላማና አስፈላጊነትን ወዘተ. ጉዳዮች ከግምት ውስጥ በማስገባት፣ ለማሳያ እና ለማጣቀሻ ጥያቄዎች እኩል ትኩረት በመስጠት፣ እንደየማስተማር ግቦችና ዓላማዎች ሁለቱንም የጥያቄ ዓይነቶች በማጣጣም ቢጠቀሙ፣ ለተማሪዎች ተሳትፎም ሆነ ለትምህርቱ ግብ መምታት አዎንታዊ አስተዋጽኦ ያበረክታል። ስለሆነም የመጀመሪያው አንድምታ የአማርኛ መምህራን በእያንዳንዱን የመማሪያ ክፍል ዐውድ ሊቀርቡ የሚገባቸውን ጥያቄዎች ለይተው ማወቅ አለባቸው የሚል ነው። መምህራን በክፍል ውስጥ ጥያቄዎችን ከመጠቀማቸው በፊት የመምህራን ጥያቄ ዓይነቶች ላይ ያለን ንድፈሐሳባዊ ዕውቀት በመረዳት፣ ስያሜና ዓላማቸውን ቀድሞ በመገንዘብ ከሚያስተምሩበት ዐውድና ይዘት ጋር ማጣጣም ያስፈልጋል። ይህም መምህራን በክፍል ውስጥ ከትምህርቱ ዓላማ አኳያ የሚጠይቋቸውን የጥያቄ ዓይነቶች በትክክል ለመወሰን ያስችላቸዋል። ከዚህ ጥናት ውጤት መረዳት እንደተቻለውም የአማርኛ መምህራን የመማሪያ ክፍል ጥያቄዎችን ዓይነት፣ ዓላማና ተግባር በጥልቅ ቢያውቁ የተማሪዎችን የቋንቋ ዕውቀት የሚያሻሽልና ውጤታማ የመማሪያ ክፍል መስተጋብርን የሚያዳብር ተገቢውን የጥያቄ ዓይነት መምረጥ ይችላሉ።

ሌላው አንድምታ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ጥያቄዎችን እንዴት እንደሚጠቀሙ ግንዛቤ እንዲያገኙና ለተለያዩ ሁኔታዎች ከተስማሚ የጥያቄ አጠቃቀም ስልቶች ጋር በመገናኘት የመማሪያ ክፍል መስተጋብርን የሚያሻሽሉበትን ስልጠና መውሰድ አንዳለባቸው የሚጠቁም ነው። ስለሆነም ለአማርኛ መምህራን፣ በክፍል ውስጥ የጥያቄ ዓይነቶች፣ የጥያቄ ዓላማዎች፣ የጥያቄ አጠያየቅ ስልቶች እንዲሁም በአማርኛ ክፍል ውስጥ የጥያቄዎች አጠቃቀም መንገዶችን በደንብ ለማወቅ የሚያስችል ሥልጠና ማዘጋጀት አስፈላጊ ነው። እንዲህ ዓይነቱ ሥልጠና መምህራን ጥያቄዎችን በብቃት

እንዲጠይቁ ለመርዳትና በክፍል ውስጥ መስተጋብር የተወሰኑ የጥያቄ ዓይነቶችን ብቻ ከመጠቀም ይልቅ በተለያዩ የጥያቄ ዓይነቶች ላይ በማተኮር እንዲጠቀሙባቸው ያስችላል።

ይህ ጥናት የጥያቄዎችን አስፈላጊነት በመረዳት በመማሪያ ክፍል ውስጥ መስተጋብር ጥቅም ላይ የዋሉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎችን አጠቃቀምና በጥያቄዎቹ ላይ ያላቸውን ግንዛቤ መመርመር ላይ አፅንዖት የሰጠ ነው። በጥናቱ ሁሉም የመማሪያ ክፍል ትምህርታዊ መስተጋብር የተካተተ ቢሆንም፣ በትኩረቱ በመምህራን የቃል የማሳያ እና የማጣቀሻ ጥያቄዎች ላይ ብቻ የተገደበ ነው። ስለሆነም የወደፊት ጥናቶች በሌሎች የጥያቄ ዓይነቶች፣ በቅድመ፣ ሂደታዊና ድጎረት-ምህርት ክፍላገሌ የመምህራን ጥያቄዎች፣ በመምህራን የጽሑፍ ጥያቄዎች፣ በተለያዩ ተናጠላዊና ቅንጅታዊ የትምህርት ይዘቶች (ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብ፣ መጻፍ፣ ሰዋስው ወዘተ.) ላይ የጥያቄዎችን አጠቃቀም እንዲሁም የመምህራን ጥያቄዎች በተማሪዎች የቃላት አፍልቆት፣ ተሳትፎና ውጤት ወዘተ. ላይ ያላቸውን ተጽዕኖ መመርመር ላይ ሊያተኩሩ ይችላሉ። ይህም በመማሪያ ክፍል ውስጥ የመምህራንን ጥያቄዎች ተጽዕኖ በዝርዝር፣ በተናጠልና በጥልቀት ለመረዳት ያስችላል።

በተጨማሪም ይህ ጥናት የተካሄደው በመንግሥት ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በክፍል ውስጥ ከፍተኛ ቁጥር (ከ40 እስከ 45 ብዛት) ያላቸው ተማሪዎችና የበለጠ በይነተገናኝ ያልሆነ የመማሪያ ክፍል ዐውድ መሆኑ፣ የመምህራን ጥያቄዎች አጠቃቀም ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ስለሆነም ውጤቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ላሉት ሁሉም ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች አጠቃላይ ገላጭ ሊሆን አይችልም። ይህ በመሆኑ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የአማርኛ መምህራን ጥያቄዎችን አጠቃቀም በተመለከተ የተለየ ዐውድ ያለው መረጃን በጥልቀትና በጥራት ለመመርመር ይህ ጥናት ወደፊት በአንድ በኩል አነስተኛ የተማሪ ቁጥር ባላቸው የበለጠ በይነተገናኝ በሆኑ ክፍሎች፣ በሌላ በኩል ይህ ጥናት ከተካሄደበት የተማሪ ቁጥር በላይ ብዙ ተማሪዎች በሚስተናገዱበት ብዙ ክፍሎች እንዲሁም በግል ትምህርት ቤቶች ላይ ሊካሄድ ይችላል።

የዋቢዎች ዝርዝር

መኮነን ወርደፋ።(2004)። “በኦሮሚያ ክልል መሰናዶ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በሚገኙ አሥረኛና አሥራ አንደኛ ክፍሎች የአማርኛ ክፍል-ጊዜ የመምህር-ተማሪ ተራክቦ።” የኹለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናታዊ ጽሑፍ፣ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

- የሂደቱ፡፡ የቋንቋዎች ጥናት፡፡ የጆርናሊዝምና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ፡፡ የአማርኛ ቋንቋ፡፡ ሥነጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል የድኅረምረቃ መርሐግብር፡፡ (ያልታተመ)፡፡
- ብርሃኑ ገብረማርያም፡፡(1987)፡፡ “የመምህር-ተማሪ ተራክቦ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ በሚገኙ ዐራት ክፍተኛ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ ክፍላገዜያት ውስጥ እንደሚታየው፡፡” አማርኛን በማስተርስ ማስተማር ዲግሪ ማሟያ፡፡ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ለድኅረምረቃ ትምህርት ቤት የቀረበ፡፡ (ያልታተመ)፡፡
- አንዱዓለም ከበደ፡፡(2007)፡፡ «በሰሜን ወሎ ዞን፤ ጉባላፍቶ ወረዳ በሚገኙ ኹለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ውስጥ የመምህር-ተማሪ መስተጋብር ዲስኩራዊ ትንተና፡፡» በኢትዮጵያ ቋንቋ(ዎች)ና ሥነጽሑፍ-አማርኛ ማስተማር ለኹለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ፡፡ በባሕርዳር ዩኒቨርሲቲ ሂደቱ፡፡ ፋኩልቲ፡፡ የኢትዮጵያ ቋንቋ(ዎች)ና ሥነጽሑፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል ድኅረምረቃ መርሐግብር፡፡ (ያልታተመ)፡፡
- የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ትምህርት ሚኒስቴር፡፡(2004)፡፡ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ፡፡ አስረኛ ክፍል፡፡ የአል-ጉራር አታሚና አሳታሚ ድርጅት፡፡ ዱባይ ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ ማህበር፡፡ አዲስ አበባ ጋር በመተባበር የታተመ፡፡
- Allwright, D. & Bailey, K. M.(1991). *Focus on the language classroom*. Cambridge. CUP.
- Almeida, P. A. (2012). Can I ask a question? The importance of classroom questioning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 31, 634-638.
- Almeida, P., & Neri de Souza, F. (2010). Questioning profiles in secondary science classrooms. *International Journal of Learning and Change*, 4(3), 237-251.
- Arends, R. (1994). *Learning to teach*. New York, NY: McGraw-Hill, Inc.
- Arifin, T. (2012). Analyzing English as a foreign language (EFL) classroom interaction. *APPLE3L JOURNAL*, 1(1), 1-20.
- Arslan, M. (2006). The role of questioning in the classroom. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 81-103.
- Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., & Finegan, E. (1999). *Longman grammar of spoken and written English*. Essex: Pearson Education Limited.
- Bloom, B. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Handbook I: Cognitive domain*. New York: Longman Green.
- Brock, C. A. (1986). The effect of referential question on ESL classroom discourse. *TESOL Quarterly*, 20, (1), 46-59.
- Brown, D. H. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy (3rd Edition)*. London: Longman, Pearson Education.
- Brown, G. A., & Wragg, E. C. (2003). *Questioning in the secondary school*. Routledge.
- Celce-Murcia, M. (2007). Rethinking the Role of Communicative Competence in Language Teaching. *Intercultural Language Use And Language Learning*, 41-57.
- Celce-Murcia, M., Dörnyei, Z., and Thurrell, S. (1995). Communicative competence: A pedagogically motivated model with content Specifications. *Issues in Applied linguistics*, 6(2), 5-35.
- Celce-Murcia, M. & Larsen-Freeman, D. (1999). *The grammar book*. Boston: Heinle & Heinle.
- Chaudron, C. (1988). Second language classrooms: Research on teaching and learning. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cotton, K. (1988). Classroom questioning. *School improvement research series*, 5, 1-22.
- Cullen, R. (1998). Teacher talk and the classroom context. *ELT Journal*, 52(3), 189-187.
- Cundale, N. (2001). What we preach? Stated Beliefs about Communicative Language Teaching and Classroom Questioning Strategies. *The Language Teacher*.
- Dalton-Puffer, C. (2007). Discourse in content and language integrated learning (CLIL) classrooms. *Discourse in Content and Language Integrated Learning (CLIL) Classrooms*, 1-342.
- David, F. (2007). Teacher’s questioning behavior and ESL classroom interaction pattern. *Humanity and Social Sciences Journal*, 2, 127-31.
- Ellis, R. (1985). *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, R. (1990). *Instructed second language acquisition*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: OUP.

- Ellis, K. (1993). Teacher Questioning Behavior and Student Learning: What Research Says to Teachers.
- Federal Democratic Republic of Ethiopia Ministry of Education. (May, 2009). Curriculum Framework for Ethiopian Education (KG Grade 12). https://zbook.org/read/4d57_curriculum-framework-for-ethiopian-education.html.
- Filippone, M. (1998). Questioning at the Elementary Level, Kean. KeanUniversity. *Unpublished MA Thesis*. (Eric Document No: ED417431) www.eric.ed.gov.
- Flick, L.B. (2000). Cognitive scaffolding that fosters scientific inquiry in middle level science. *Journal of Science Teacher Education*, 11(2), 109-129.
- Gall, M. D. (1970). The Use of Questions in Teaching, *Review of Educational Research*, 40, 707-721.
- Graesser, A. & Person, N. K. (1994). Question asking during tutoring. *American Educational Research Journal*, 31, 104-137.
- Gall, M. (1984). Synthesis of research on teachers' questioning. *Educational Leadership*, 42, p. 40-47.
- Hussain, N. (2003). Helping EFL/ESL students by asking quality questions. *The Internet TESL Journal*, 9(10), 1-4.
- Kearsley, G. P. (1976). Questions and question asking in verbal discourse: A cross-disciplinary review. *Journal of Psycholinguistic Research*, 5(4), 355-375.
- Kilbey, L., Peltet, C., & Greet, J. (2015). Action Pack 12 twelfth Grade: Teacher's book.
- Lee, Y. (2006). Respecifying display questions: Interactional resources for language teaching. *Tesol Quarterly*, 40(4), 691-713.
- Levin, T. & Long, R. (1981). Effective instruction. Washington, D. C.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Long, M. H., & Sato, C. J. (1983). Classroom foreigner talk discourse: Forms and functions of teachers' questions. *Classroom oriented research in second language acquisition*, 268-285.
- Lustick, D. (2010). The priority of the question: Focus questions for sustained reasoning in science. *Journal of Science Teacher Education*, 21, 495-511.
- Lynch, T. (1991). Questioning roles in the classroom. *ELT Journal*, 45, 201-210.
- Mehan, H. (1979). 'What time is it, Denise?': Asking known information questions in classroom discourse. *Theory into practice*, 18(4), 285-294.
- Mesumeci, D. (1996). Teacher learner negotiation in content-based instruction: Communication at cross purposes? *Applied Linguistics*, 17, 286-325.
- Nunan, D. (1991). *Language Teaching Methodology*. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Özcan, S. (2010). *The effect of asking referential questions on the participation and oral production of lower level language learners in reading classes*. Unpublished master's thesis. Middle east technical university.
- Öztürk, E. O. (2016). Types of questions used in EFL classrooms: a reflective study on a Turkish EFL teacher's practices. *International Journal of Language Academy*, 4(3), 167-173.
- Pica, T. & Long, M.H. (1986). The linguistic conversational performance of experienced and inexperienced teachers. In R. Day (Ed.). *Talking to learn: Conversation in second language*. Cambridge: Newbury House Publishers, Inc.
- Qashoa, S. H. (2013). Effects of teacher question types and syntactic structures on EFL classroom interaction. *The International Journal of Social Sciences*, 7(1), 52-62.
- Richards, J. C. (2005). *Communicative language teaching today* (pp. 22-26). Singapore: SEAMEO Regional Language Centre.
- Richards, J. C. & Lockhart, C. (1996). *Reflective teaching in second language classrooms*. Cambridge: CUP.
- Sahin, A. (2013). Teachers' Awareness and Acquisition of Questioning Strategies: A Case Study. *Sakary University Journal of Education*, 3(3), 17-36.
- Shomoossi, N. (2004). The effect of teacher's questioning behaviour on EFL classroom interaction: A classroom research study. *The Reading Matrix*, 4, 96-104.
- Şimşek, A., & Gönen, S. İ. K. (2020). Raising awareness of EFL teachers on question types and pedagogical goals: An analysis through classroom modes. *Language Teaching and Educational Research*, 3(1), 56-75.
- Sinclair, J. M., Sinclair, J. M., & Coulthard, M. (1975). *Towards an analysis of discourse: The English used by teachers and pupils*. Oxford University Press, USA.
- Thompson, G. (1997). Training teachers to ask questions. *ELT Journal*, 51, 99-105.
- Thornbury, S. (1996). Teachers research teacher talk. *ELT Journal*, 50, 279-289.
- Ur, P. (1991). *A course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Vebriyanto, D. A. (2015). Teacher's questions in EFL classroom interaction. *Vision: Journal for Language and Foreign Language Learning*, 4(2), 279-303.
- Walsh, S. (2002). Construction or obstruction: Teacher talk and learner involvement in the EFL classroom. *Language Teaching Research*, 6, 3-23.
- Walsh, S. (2013). *Classroom discourse and teacher development*. Edinburgh University Press.
- White, J., & Lightbrown, P. M. (1984). Asking and answering in ESL classes. *Canadian Modern Language Review*, 40(2), 228-243.
- Wilén, W. (1991). Questioning skills for teachers. What research says to the teacher. Third edition. Washington, DC: National Education Association. (ERIC Document Reproduction No. 332 983).
- Wood, A. T., & Anderson, C. H. (2001). The Case Study Method: Critical Thinking Enhanced by Effective Teacher Questioning Skills.
- Wu, K, Y, (1993). Classroom interaction and teacher questions revisited. *RELC Journal*, 24(22), 49-68.
- Yang, C. C. R. (2010). Teacher questions in second language classrooms: An investigation of three case studies. *Asian EFL Journal*, 12(1), 181-201.
- Zohrabi, M., Yaghoubi-Notash, M., & Khiabani, S. Y. (2014). Teachers' Use of Display vs. Referential Questions. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 3(2), 96-100.